

Delavska Pravica

Glasi krščanskega delovnega ljudstva

Izhaja vsak četrtek pop.; v slučaju praznika dan poprej — Uredništvo: Ljubljana, Miklošičeva c. — Nefrankirana pisma se ne sprejemajo

Posamezna številka Din 4.—, ~ Cena: za 1 mesec Din 4.—, za četrt leta Din 10.—, za pol leta Din 20.—; za inozemstvo Din 7.— (mesečno) — Oglasi: po dogovoru

Oglasi, reklamacije in naročnina na upravo Delavske zbornice, Miklošičeva cesta 22, I. nad. Telefon 2265. — Štev. čekovnega računa 14.900

Delavec ob jaseh

»No, zopet se je rodilo eno dete v baraki tam v pastirskem predmestju,« bi danes zarobantil šef socialnega oddelka kjerkoli, če bi se dogodilo isto, kar se je dogodilo v sveti noči na bethlehemijski poljani. »En siromak več na svetu...«

Rodil se je sin delavcu, ubogemu tesarskemu mojstru — kdo se meni zanj. Bethlehem se razveseljuje, jeruzalemska gospoda posluša s prezirom o tem in se vprašuje, kako se more zgoditi to brez njenega znanja in dovoljenja, a Rim živi naprej v razkošju in oblastno vlada svetu.

Rodil se je siromak in siromaki so ga sprejeli v svojo sredo; rodil se je delavec in delavci so ga pozdravili prvi, pozdravili so ga pastirji — delavci one dobe — z odprtimi rokami in čistimi nameni. Bethlehem ga je sprejel s pomilovanjem, pismouki s prezirom, polnim napuha, a oblast z mečem — in padle so nedolžne žrtve.

Pa se je vendarle rodil samo delavec sin, ki pa je bil tudi Sin božji — prišel je Siromak, da nas obogati, prišel Delavec, da nam pove, da ne delamo samo za želodec in za žep kapitalista, ampak da delamo v slavo božjo: Delo je služba božja!

Prišel je in oznanil Resnico, Pravico in Ljubezen, a sprejelo ga je samo zatirano delovno ljudstvo — vsi drugi so ga odbili. — In vendar je zmagal!

In danes?... Tudi danes se ponavlja pred nami zgodba svete noči. V delavske hišice in barake prihaja Kristus, v delavske duše sije luč Resnice, Pravice in Ljubezni; iz delavskih duš prihaja klic, naj ta Luč sveti človeški družbi — Meščanstvo s pomilovanjem posluša ta klic; oni za zeleno mizo s prezirom povprašujejo, zakaj niso k nam prišli po dovoljenje, da smejo klicati za Lučjo, a v palačah se dostojanstveno premetavajo akti: »Boljševiki so...« Boje se luči, luči božje Resnice, ki razgali vsako laž, vsako krivico in vsako sovraštvo.

Kristusa so odbili, a zmagal je; zmagali bomo tudi mi, če bomo ostali Kristusovi, če bomo hodili v luči Resnice, Pravice in Ljubezni.

Vse za Krista — Kralja! Bog hoče, da zopet delavec ponese Kristusa iz delavskih barak v družbo! Bog tako hoče in slovenski delavec ga bo ponesel; padale so in še bodo padale nedolžne žrtve, a Kristus bo zmagal in z njim bo zmagal tudi slovenski krščanski delavec!

Janjevo, 16. decembra 1935.

Zakrajšek Viktor.

Ljubezen pa je prva

Načelstvo, širše načelstvo in vodstvo »Jugoslovanske strokovne zveze« je letos imelo mnogo posla. Tik pred Božičem, v nedeljo 22. t. m., so bili odposlanci vseh strokovnih skupin zopet pozvani v Ljubljano, da zaslišijo funkcionarje svojega vodstva in da na temeljih dognanih dejstev določijo smer dela krščanskih socialistov v novem letu 1936. Ta božična seja vodstva JSZ je gotovo ena najvažnejših, če ne najvažnejša vseh šej od 42 letnega obstoja kršč. socialističnih delavskih organizacij sploh. Saj se je ta čas osnovala nova »krščanska delavska organizacija«, predvidena vsa zadnja leta, organizacija, ki je sad zakulisnega boja izvestnih inteligenčnih katoliških krogov in ki naj bi na razvalinah trdnih krščansko-socialističnih delavskih organizacij, predvsem »Jugoslovanske strokovne zveze«, zgradila novo delavsko strokovno centralo, ki naj bi bila, kot smo pred kratkim čitali v »Slovencu«, »integralno katoliška«. Pa tudi sicer se je po zadnji seji vodstva JSZ dogodilo toliko važnih stvari, za katere ne ve ne naša delavska, ne širša slovenska katoliška javnost, da je bilo nujno potrebno, pozvati svoje delavske zapužnike na sejo, na kateri so izvedeli vse podrobnosti, kar jim bo služilo v popolno orientacijo pri delu prihodnjega leta, katero se bo vršilo pod parolo enotnosti kršč. soc. delavskih organizacij pod vodstvom organiziranega delavstva samega.

Ko smo pred par tedni čitali v »Slovencu« tisti pasus o »integralnem katoličanstvu«, nam je postalo pri srcu hudo. Spomnili smo se tisočev vrst, ki so bile napisane v našem dnevnem časopisu o jugoslovanstvu in o »integralnem jugoslovanstvu«. Nič ne bo preveč, ako povemo, da smo se smatrali vedno za Jugoslovane, zato tistega o »integralnem jugoslovanstvu« nismo mogli, pa tudi še danes ne razumemo. Mislili smo, da

je v pojmu »jugoslovanstvo« zapopaden tudi že »integral«.

Lani smo ob praznovanju 40 letnice obstoja kršč. soc. delavskih organizacij v jubilejni številki »Delavske pravice« v uvodniku »O čemer ni debate« jasno in točno opredelili svoje stališče. K njemu nam je čestital sam prevzvišeni nadškof Jeglič. »Slovenec« je uvodnik deloma citiral in pripomnil, da veje iz njega pravi Krekov duh. Zares smo s tem uvodnikom, s katerim se je identificiralo vodstvo in članstvo »Jugoslovanske strokovne zveze«, povedali in izpovedali v glavnih obrisih svoje celo pristno in prisrčno krščanstvo in katoličanstvo. Kdor pa je cel katoličan, cel v svojem javnem in privatnem delovanju, povejte nam ljudje božji, kak naj potem še postane, da bo »integralen katoličan«? — Močno, močno se nam zdi, da je to »integralno katoličanstvo« slabo uspel posnetek »integralnega jugoslovanstva« iz vrst slovenske liberalno-svobodomiselnosti struje...

Jugoslovanska strokovna zveza je sindikat, ki se na temelju idej krščanskega socializma, na temelju resolucij katoliških shodov, na temelju okrožnic svetih očetov in na temelju večnoveljavnih načel krščanstva bori za osnovne delavske pravice na terenu. Ta teren je vroč. Boj neenak. Hud. Delavstvo je večinoma zagrenjeno. Razburjeno. Največkrat upravičeno. Zato ni čudno, ako se v tem boju pripeti včasih kaj takega, kar je kritikastru dobrodošel povod za vseobčo kritiko. Ja, ali nismo drugod nikdar v ničemer grešili? Postavimo: v politiki, v gospodarstvu, v prosveti itd. itd.? Ali dalje: ali ni žalostno dejstvo, da so šle resolucije 5. (to je edinega povojnega) katoliškega shoda mimo slovenskih katoličanov in predvsem mimo našega razumnštva? Osebito one socialno-politične vsebine, za katere se je v pododseku pod vodstvom dr. Andreja Gosarja bil tako vroč

**Božjega blagoslova polne božične praznike
in srečno novo leto**

**želi vsem članom, članicam,
sodelavcem, prijateljem in pobornikom našega pokreta**

načelstvo Jugoslovanske strokovne zveze

Naš Božič

Med tednom je bila občinska seja. Pravi na-
raju so prišli na vrsto reveži. Eni prosijo na-
ovo za podporo, drugi pa, da se jim povisa. —
Inemu se odobri 20 Din mesečno, drugemu se
viša od 20 na 30 Din. Kdor ima posebno srečo,
obi 50 Din mesečno. Oglašajo se tudi posestniki.
Tri prometni cesti je. Hlapci vozijo s konji ter
tako dan za dnem služijo denarce. Zato lahko
upuje posestva in gradi hiše. — Tako pravi:
Kdor na starost prosi pri občini, je bil v mlade-
stvi lump. Odbornik delavce mu odgovori, da
o hlapce, ki bo pri njem 30 let, gotovo kakor
hlapec Jernej iskal pomoči — tudi na občini.

Na postaji v čakalnici sem našel starega
nanca. Zeblo ga je in prišel se je gret. Znanca
va iz zapora. On je prišel tja zato, ker je bil
rez dela, jaz pa zato, ker so bili drugi brez dela.
To je bilo iskanje dela brezuspešno, je prosil
raue, obleke... pa je moral v luknjo. A rad
tela. Poleti sem ga videl ob regulaciji Savinje.
Tako je vozil samokolnico. Pa mi potoži. Nekaj
mesec je bil zaposlen ob Savinji. Včasih je de-
evalo in niso mogli delati. Zasluzek je bil majen.
Komaj se preživiš takrat, ko delaš. Lani je
mel še tri pare čevljev, letos ima le še en par.

V mestu na ulici sem videl napol nagega.
Takih 6 let starega fantiča. Tovariš je pripomnil,
a je takih na stotine. — Eni imajo brezposelne
tarše, drugi jih sploh nimajo in so pri ljudeh, ki
e ne morejo ali nočejo brigati zanje. Tako ta-
ajo reveži po ulici.

V boljšem lokalu so se zbirale visoke ose-
osti. Lepo doneči naslovi so to izpričevali. Go-
pod profesor, gospod ravnatelj, gospod doktor
l. Tako je zvenelo. Tako zbiranje pa je večkrat,
e vem, ali vsak dan ali le ob nedeljah. Pa to je
ostranska zadeva. Kakor se pač spodobi visokim
udem, imajo tudi visoke misli, in razgovori se
rčejo o velikih rečeh. Da bi se zaposlili vsi brez-
oselni, da bi prišlo do splošnega starostnega za-
arovanja, tako da bi bil za starost preskrbljen
sak tovarniški delavec in vsak hlapec in dekla,
a bi vsak delavec imel dostojno stanovanje, da
o proletarce dvigne, da bo enakost v človeški
ružbi — o takih stvareh se ne govori, to niso
iske stvari. S tem se pečajo le nergaci, ki raz-
urjajo delavstvo ter ga hujskajo. Zaposlijo se
sti brezposelni, ki bodo pridni in v vseh ozirih
okorni. Da bi bili vsi starostno zavarovani, kako
o pa dobri gospod ravnatelj potem izrazil svojo
ubezen do revežev. No in stanujejo naj tako kot
ai? Tako meni visoka gospoda.

Potem sem šel med kmečkimi domovi in de-
vskimi bajtami proti domu. Sele večer je, pa
koraj povsod tema. Škoda za petrolej, težko se
upi. Mnogokrat sem že prehodel to pot, tudi po-
oči. A ta večer mi je bilo tako neprijetno. Misli

so mi bežno letele mimo brezposelnih, brezdom-
cev ter neznanih otrok. Od teh, ki varčujejo pri soli
in petroleju, tja do onih, ki v razsvetljenih soba-
nah kujejo velike načrte. Videl sem prepada, ki
loči ene od drugih. Zdi se mi, da je silno velik,
večji kot kdajkoli. In zato mi je bilo tako tesno
pri srečanju.

V takem razpoloženju sem prišel domov. —
Otroci so že spali, žena pa je v postelji bedela in
bila zatepljena v neke misli. Tudi njo je objela
neka bol. Uganil sem, kaj jo teži. Kot druge de-
lavske žene, jo skrbi bodočnost otrok. Pa kaj bi
raziagal. Bog ve kako dolgo bi bila še vsak v
svojih mislih, da nisem rekel: »Glej, velik praz-
nik se bliža, tako lep in za nas tolažil. Rojstvo
Krista. Hlev, v njem pa božje dete, mati Marija,
skromni Jožef, ki hoče s svojim ročnim delom
preživljati Dete in mater. Pa še pastirci so pri-
šli. Tako skromno in vendar radost. Jožef ni na-
šel prenočišča med premožnimi, med visokimi. Ze
skromni Jožef jim ni ugajal; pa še žena, ki bo
skoraj rodila. Povsod so rekli, ne moremo, ni pro-
stora. O, ko bi prišel bogat ali mogočen človek,
vsi bi ponujali prenočišče. A za revnega, poni-
nega Jožefa nobeden ne mara. — Oni so imeli
opravka z visokimi mislimi. Sanjali so o mogoč-

nem kralju, v katerega kraljestvu bodo tudi oni
vplivni, mogočni veljaki.

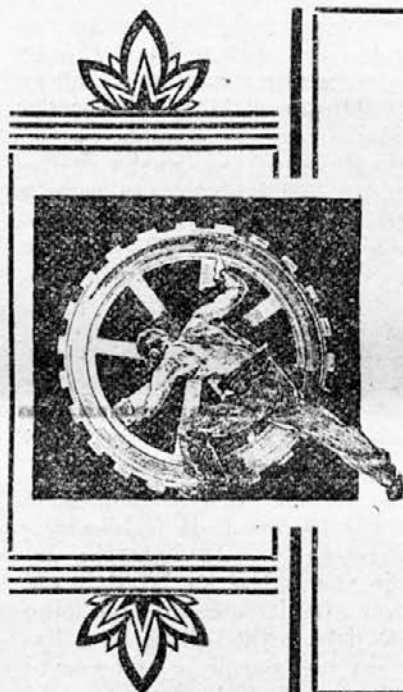
Oh, saj je bilo takrat menda tako kot je da-
nes. Ako bi danes prišel skromni Jožef in iskal
prenočišče, bi ga bogatini tudi odpravili, češ, ne
moremo, ni prostora. In šele v revni bajti na
slami bi dobil mesto. O, Krist, kaka tolažba je
za nas revne in od velikih pozabljene, da si nam
Ti tako blizu! O, Krist, prosim Te, obišči vse one
revne in trpeče, ki obupavajo v brezposelnosti, v
pomankanju. Revni smo in vendar smo veseli
Tvojega prihoda. Koliko pa je revnih, ki Te ne
poznajo. Pridi tudi k tem in jih tolaži. Da za-
upamo vsi v Tebe, ki ponižuješ ošabne in dvigaš
slabotne. In da zavlada med vsemi trpinami ljube-
zen, katero si Ti prinesel na svet. Da bo tudi
nam zadonel klic: »Mir vam, ki ste dobre volje!«

Rečica pri Laškem, 18. decembra 1935.

Lojze Lesnik.

Vsem, ki so nam poslali gradivo za članke,
nabirali inserate in tako omogočili, da smo mogli
to številko »DELAVSKE PRAVICE« izdati v ta-
ko povečanem obsegu, naj bo s tega mesta izre-
čena iskrena zahvala. Bog plačaj!

Uredništvo in uprava.

Kdo z nami?

Sami si kujemo zarjo bodočih dni!

Kolikor borcev, kolikor klenih ljudi,
toliko sončnejših, lepših, srečnejših dni — — —

Tedaj draga sestra in brat:

vedi, da smo kot ogromno kolo,

ki ga vrtimo z lastno krojo in močjo.

Ali mnogo jih je, ki jim tega ni mar;

zato pa prešibek njihov je udar.

Pristopi! Išči nam borcev, da mu pospešimo tek,
zdrobimo krivico, nasilje, da ustvarimo novi vek
pravice, miru in ljubezni.

J. Rozman.

oj? In še predvsem tiste, ki poziva katoli-
sko inteligenco, naj se posveti intenzivnemu
tudiju ustroja kapitalizma in kapitalistič-
nega gospodarstva? Česa bi lahko še ne na-
teli! Ako pa je vse to odpadlo, so temu
krivi gotovi vzroki. Zato mora biti more-
bitna kritika mirna, dostojna, zlasti pa pi-
mana iz ljubezni do stvari same in do
judi, ki se jih tiče.

To je tisto: LJUBEZEN! Te nismo vi-
deli kršč. socialisti nikjer. Le s kolom po-
nas! Ali pa še hujše: zadaj za hrbtom z in-
rigami, z odjedanjem kruha organizaciji in
osameznikom. Kloniti moraš. Če nočeš, te
kritisnem k tlom s politično močjo. Če no-
eš, te bom briskiral, na javna mesta pa
ostavljal stremuhe. Saj jih je bilo vedno
ovolj. In če ne drugače, bom ustanovil
roti tebi novo organizacijo, tebe pa pro-
lasil, da si sicer katoličan, a ne »integralen
atoličan«. Ali je to prav? Ali more to ro-
iti dober sad. Ne, to je morala Erbköniga:
»nd wenn du nicht willst, so brauche ich
Gewalt!«

Ob zatonu starega in ob nastopu novega
ta pojdimos vase. Vsi: s tega in onega bre-

ga. Pa si priznajmo: Ljubezni ni med
nami. Kdo bi pozabil letošnjo noč od 29.
na 30. junija, ko je 40 bataljonov mož in
fantov s plamenicami, s pesmijo in molitvi-
jo na ustnicah korakalo po ljubljanskih
ulicah na stadion, da pred sv. Rešnjim Te-
lesom javno in na ves glas izpove: VERU-
JEM, DA SI TI KRISTUS, SIN ŽIVEGA
BOGA! Kdor pa je javno izpovedal to, v
tem mora biti vera, upanje in ljubezen,
predvsem ljubezen, ker ta je prava. Ako pa
je v nas ljubezen, mora biti med nami tudi
edinstvo. Zakaj ljubezen je nedeljiva.

Prosimo in prizadevajmo si, da bi v nas
vseh vzplamtela prava božja ljubezen do
resnice in pravice. Saj je najžarkejši odsev
večne Resnice in Pravice. V luči te se bodo
vsa težka vprašanja odmotala mirno, dobro
in socialno koristno. In ne bo dolgo, ko bo
v naši hiši, v kateri že danes tako lepo sta-
nujejo bratje skupaj, kakor je bilo na
večerjeh prvih kristjanov, o katerih se je
moglo v resnici reči: Po tem pa so se spo-
znali, da so se LJUBILI med seboj.

Bog daj, da bi se čimprej tudi o vseh
nas moglo reči tako!

Prepričani smo in vsi priznavajo, da je treba
najbožnejšemu stanu ljudi hitro in smotrno po-
magati, ker večina teh ljudi živi v tako žalostnih
in bednih razmerah, da niso človeka vredne. —
(Leon XIII. Rerum Novarum.)

Kakor učinki slede vzroku, od katerega so
povzročeni, tako je pravično, da sad dela spada
listim, ki so delali. (Leon XIII. Rerum Novarum.)

Zalostno je, da so bili in so še, ki se imajo
za katoličane, a se komaj spominjajo tiste vzri-
šene zapovedi pravičnosti in ljubezni, ki nam ne
veljajo samo, dajati vsakemu, kar je njegovega,
temveč tudi, pomagati potrebnim bratom, kakor
samemu Gospodu Kristusu, in kar je hujše, ki se
ne boje iz pohlepa po dobičku pritiskati delavce.
Da, so celo taki, ki zlorabijo vero samo in skušajo
z njenim imenom pokriti svoje krivice, da bi se
ubranili popolnoma upravičenih delavskih zahtev.
Njih ravnanja ne bomo nikoli nehali resno obso-
jati. Oni so namreč krivi, da se je moglo četudi
neupravičeno o Cerkev sumiti in da se ji očitajo,
kakor da se zavzema za bogate, a ne meni za te-
žave in potrebe tistih, ki so tako rekoč orapani
naravne dediščine. (Pij XI. Quadragesimo Anno.)

Ali bi hoteli vedno, ali vsaj enkrat na mesec
dobiti »DELAVSKO PRAVICO« v večjem obsegu?
Dobite nam novih naročnikov pa inseratov,
s tem nam omogočite, da bomo mogli izdajati tak
list, ki vam bo tudi v veselje in ponos.

Tedaj na delo, da to čimprej uresničimo.

Iz starega v novo leto

Delavec ne sme nikoli počivati. Boriti se mora za svoj vsakdanji kruh, nič manj pa tudi za svojo bodočnost. Pravi delavec je pravi borec. Ta pa ostane vedno buden in na straži. Iz preteklih dogodkov si kuje sam smer za bodoče delo.

Preteklo leto je bilo za JSZ plodonosno, hkrati pa tudi leto težkih in neprestanih borb. Pojačeno ni bilo namreč le delovanje organizacije, ampak so postali bojevitější tudi podjetniki. Delavstvo se je hotelo organizirati zaradi tega, da bi v obratih uredilo svoje delovno razmerje kot celota, ne pa kot poedince. Pri tem svojem stremeljenju je moralo ugotoviti, da je skoraj vsepovsod naletelo na odločilen odpor od strani podjetnikov. Centrala pa je ugotovila, da se je ta odpor izvajal po natanko določenem načrtu, da je torej ta odpor organiziran. Torej delavstvo je moralo najprvo izvojevati pravico do svobodne organizacije. Ponekod je ta boj zavzel milejše oblike, ponekod se je moralo delavstvo poslužiti skrajnih sredstev, to je, da je zapustilo delo. Razen v škofjeloški predilnici je organizacija zaključila te boje več ali manj ugodno. V škofjeloški predilnici je bila akcija brezuspešna, ker je tovarniškemu delavstvu padlo v hrbet deloma brezposelno, deloma pa kmečko delavstvo. Ko je pričela tovarna zopet obratovati, je delavstvo po nekaj mesecih zopet izvedlo organiziranje. In zopet je nastal konflikt, ki sicer še ni končan, je pa upati, da bo prišlo do sporazuma.

Nadaljnji boj podjetnikov je veljal kolektivnim pogodbam. V tem pogledu je bil odpor še huji. Delavstvo je večinoma dobro držalo in tudi uspelo. V preteklem letu se je pogodbenim potom uredilo službeno razmerje v tovarni Ornič & Mitrovič v Otiškem vrhu, v tovarni »Stora« v št. Vidu nad Ljubljano, v predilnici v Litiji, v tovarni »Peko« v Trzinu, v papirnici Bonač na Količevem, razen delovnega reda, ki še čaka na razpravo, v industriji platnenih izdelkov v Jaršah. Sklenitev kolektivne pogodbe v podjetju Remec & Co. je tako rekoč tik pred durmi.

V nekaterih podjetjih, n. pr. v Seširju, v tovarni podpetnikov v Gračnici in jeseniško delavstvo, je moralo poseči po stavki, da je prišlo do zboljšanja v nekaterih točkah obstoječih pogojev. V Gračnici je delavstvo uspelo, dočim ni moglo delavstvo v Seširju doseči svojega cilja, vendar pa je s svojim nastopom preprečilo znižanje plač, s katerim predlogom je hotelo priti podjetje pred delavstvo. Tudi na Jesenicah se je boj končal deloma ugodno.

V težkem položaju živi zlasti delavstvo v tekstilni industriji. Sedaj gre akcija za tem, da se sklene za vsa podjetja enotna kolektivna pogodba.

Težje boje so morali bojevati tudi grafični delavci. V večini podjetij so uspeli, le nekaj podjetij dela brez tarifne pogodbe.

Preteklo leto moramo imenovati črno leto za rudarje. Njihov položaj se je poslabšal s tem, da so se državne nabave iz premogovnikov v dravski banovini zelo občutno znižale. S tem se je že itak nadvse slab položaj rudarjev še bolj poslabšal.

V splošnem je šla tendenca od strani podjetij, da se plače delavstva znižajo. V tej tendenci so našli zlasti oporo v dejstvu, da so bile mezde pri javnih delih občutno pod do takrat običajno višino znižane.

Precej boja je bilo treba tudi proti 1% dokladi na uslužbenki davek. Dasi je upravno sodišče razsodilo, da ni ta doklada v skladu s finančnim zakonom, vendar je zahtevala finančna uprava od podjetij, da jo odtegujejo. Tam, kjer so imeli podjetniki razumevanje in branili delavstvo, je isto uspelo, kjer pa tega ni bilo, je moralo plačevati tudi to doklado.

Preteklo leto ni bilo ugodno za delavstvo niti v tem, da se je izvrševala obstoječa socialna zakonodaja, niti v tem, da bi se ista izpopolnila. JSZ je sestavila o tem na vlado znano spomenico in zahtevala izboljšanje.

Da bi dvignila zavest delavstva in ga tudi duhovno okrepila, je priredila JSZ več taborov,

ki so vsi dobro izpadli in tudi rodili pričakovane sadove.

Preteklo leto nas uči:

1. Vpliv delavstva na javnost in odločujoče faktorje v javnosti je minimalen. Zato se je zgodilo skoraj vedno, da so bile zahteve delavstva premalo ali pa nič upostevane.

2. Da še ni v vse obrate prodrla zavest, da je le organizirano delavstvo pravo delavstvo in sposobno boja proti raznim krivicam.

3. Da še ni prišlo v delavstvo spoznanje, da bo le delavec sam mogel najuspešnejše rešiti

svoje zadeve, da se mora torej sam lotiti vseh problemov, ki se ga tičejo.

4. Da je delavec brez strokovne organizacije moderen suženj.

Veliko dela bo še v bodočem letu. Tam, kjer je dovolj poguma in sloge, se bo gotovo veliko napravilo. Mogoče bo odpor še huji, toda preteklo leto nas uči, da se mora vsak odpor zlomiti, kjer je enotna in disciplinirana volja delavstva. Program naš bori za bodoče leto: V vsako podjetje jugoslovansko strokovno zvezo in se z njo ramo ob rami boriti za pravice in osvoboditev delavstva.

Rudarjem za novo leto

Eno leto stisk in težav za rudarja bo zatono v večnost. Celo leto v borbi za vsakdanji kruh si se telesno in duševno izčrpal. — Drugim koplješ zaklade, da morejo udobneje živeti, a sebi koplješ grob. Pri petdesetih letih si že onemogel starec. Zakaj? Pač zato, ker garaš za dva! Čim večja storitev, tem višji zaslužek — toda za koliko časa? — Morda boš vztrajal 10, 15, 20 ali več let, a potem... Nekdaj so vzdržali 40 let pri težkem rudarskem delu, ker pač ni bilo priganjaškega sistema in raznih mo-

dernih naprav, ki sesajo človeku kri, kakor danes. S trnjem je posuta tvoja pot, le malo je luči, kakor v svetilki, ki jo nosiš s seboj v temne, globoke rove. Nesreča in smrt te stalno spremljata ob vsakem koraku, a ti greš, ker moraš in te priganja skrb za kruh dragim svojcem. Trd in grenak je tvoj kruh, a še tega ti hoče nenasični mamon večkrat prikrajšati. V njegovih očeh si samo številka, blago, stroj, ki se poljubno zamenja. Za njega nisi človek z neumrljivo dušo, ki čuti in ljubi! Ni čuda, da večkrat obupuješ in meniš, da vsi tako kruto mislimo in delamo. Toda ne, samo spomni se na zadnjo gladovno stavko! Našli so se dobri ljudje, ki so čutili s teboj in ti pomagali. Sprejeli so te, kakor nisi pričakoval. Kadar je sila na vrhuncu, je božja pomoč najbližja, pravi star slovenski pregovor. Kakor te Bog ni dosedaj zapustil, tako te tudi v bodoče ne bo, seveda, ako ga ti ne boš! Vedi, rudar, da nisi tako zapuščen in osamljen, kakor misliš. Eden je nad nami, ki plačuje dobro in kaznuje krivico.

Z močno vero v novo leto!

Delavka in božič

Ko bo utihnil glas siren, ko se bodo zaprla tovarniška vrata, ko bomo stopile proste vsaj za nekaj dni, bo zapel v naših dušah glas nebeške gloriole...

Lepo bo, lepo saj ta čas, ko bomo tudi me začutili, da smo ljudje, da smo deležni one svete časti, ko je prišel Gospod, da nas je odrešil. Ali ne hrepenimo ravno me, moderne sužnje, najbolj po rešitvi? Saj je ravno delavka tisto nesrečno bitje, ki se mora ukvarjati dan za dnevom za svoj vsakdanji kruh. Kdo prešteje solze, kdo znoje kaplje, ki padajo in zidajo spomenike našega trpljenja, naše vztrajnosti. Kdo vidi vso to našo ljubezen, vsa naša čustva? Ali ne Gospod, oni Bog, ki se je rodil v božični noči za vse trpeče.

Gotovo je, da nobena izmed nas tovarišic

ne bo preživela svetega večera v razkošnih dvoranah, ob bogato obloženih mizah ne ob blesku božičnega drevesca. Marsikatera bo s skrbjo v očeh gledala v bodočnost, tavalna po cesti lačna, premražena in iskala tistega miru, ki ji ga današnja družba neče dati. In tudi za to dušo se je rodil Bog, tudi za njo se je žrtvoval. Zadovoljiti se bomo morale z mirno vestjo z ono duševno harmonijo, z nežno pesmijo odpuščanja in sprave.

In kje dobiva delavka oporo, da more prenašati vse duševno in telesno trpljenje? Ali ne v veri, v organizaciji, katera jasno in odločno izpoveduje krščanska načela.

Zelim, da bi občutila sleherni izmed tovarišic v božični noči poleg svetega miru tudi zavest, da je njena sotrpinka njej enaka. T. S.

Ceškoslovaško pismo

Brno, decembra 1935.

Kakor sanje so minili prijazni dnevi, v katerih sta nas obiskali o binkošti vi, jugoslovanski kršč. soc. strokovnjaki. I. ko je Vaša pot bila od nas Brnčanov že preko Macohe, Prage in ste se že vozili preko meje so se oglašali prijatelji, ki so zvedeli, da se nahaja v Brnu skupina Slovencev. Zalostno so odhajali in obžalovali, da niso prej zvedeli za vaš obisk.

Leto, katero bomo kmalu zaključili, je bilo za naš kršč. soc. strokovni kakor tudi politični pokret zelo borbeno. Strokovna organizacija se vedno ne dobiva za svoje člane od države podpore za brezposelne člane, kar se vrši pri nas po znanem Geutsem sistemu. Tako smo v tem oziru navezani na strokovno organizacijo agrarne stranke, ki nam pomaga pri podeljevanju podpore brezposelnim. Direktno podeljevanje podpore nam je ukinila vlada, v njej pa tudi veste, kdo so. Naša strokovna organizacija se pa kljub tem borbam utrjuje in raste.

Naj vam tu navedem, da obstajajo v naši republiki štiri strokovne organizacije, katere stoji na krščanskem svetovnem nazoru. Te so: na Moravskem naša strokovna organizacija krščanskega soc. delavstva in nameščenstva, in Del. strok. organizacija, ki je pod političnim vodstvom Ljudske stranke, od nje financirana in vodena. Na Slovaškem Strokovno združenje slovaških kršč. soc. delavcev, ki je v sklopu gibanja, katerega vodi voditelj Slovakov msgr. Andrej Illinka. Četrta organizacija ima teritorij svojega delovanja med nemškimi kršč. soc. delavstvom v republiki ter je zelo močna.

V državnem socialnem zavodu so bila zadnji čas predavanja o strokovnih organizacijah. O posameznih referatih ne morem poročati, iz njih pa posnemam, da je v naši državi organiziranih 37% delavstva ali 1.600.000 članov. To organizirano delavstvo se deli na 12 osrednjih strokovnih zvez, v katerih je včlanjenih 286 strokovnih organizacij. Veliko razsepljenost na strokovne centrale je pa iskati v še večjem številu političnih strank, ta pa izvira zopet iz vrste narodov, kateri tvorijo republiko.

Problemi, ki pretresajo svet

Nekaj besed o papeških delavskih okrožnicah

Ob priliki mladinskega tečaja Jugoslovanske strokovne zveze sem bil naprošen, naj spregovorim par besed o papeških delavskih okrožnicah *Rerum novarum* in *Quadragesimo anno*.

Samo po sebi je umljivo, da v teku pol ure, ki je bila določena za govor, ni mogoče obravnavati vseh globokih misli obeh delavskih okrožnic. Samo če bi jih človek hotel le prebrati, bo to komaj mogel storiti v par dneh. Zato naj tu poudarim le glavne misli, katere se mi zde za mladino Jugoslovanske strokovne zveze v obeh papeških okrožnicah najbolj važne.

Predvsem pa bodi poudarjeno, da krščanski socializem z enako spoštljivostjo in ljubeznijo priznava veljavnost obeh papeških okrožnic. Ako je prva delavska okrožnica že dosegla to, da je bila izdana v posebni knjigi s potrebno razlago, druga okrožnica pa še ne, temu nikakor ni vzrok to, da morda Jugoslovanska strokovna zveza ali krščanski socializem sploh ne upošteva dovolj ali kakor nekateri pravijo, da ignorira drugo delavsko okrožnico *Quadragesimo anno*, ampak so vzrok temu finančne težkoče, katere so v času krize in velike brezposelnosti v delavski organizaciji pač vsakomur razumljive.

Glavna misel, katero moram predvsem poudariti in ki se mi zdi za sedanjí čas najbolj važna, je predvsem načelo, da nikakor ni naša dolžnost kot kristjanov, da enostavno rečemo, da je treba pač potrpeti, pa če tudi pri tem stoteri in tisočeri strada.

Res je sicer, da moramo kot kristjani marsikaj potrpeti, toda Bog človeku ni dal možnosti, da samo potrpi, ampak tudi, da si pomaga sam. Med krščanske čednosti ne prištevamo samo potrpežljivosti, ampak tudi pravičnosti; in boj za pravičnost je v vsakem oziru, zlasti pa pri razdelitvi zemeljskih dobrin, prav za prav bistvo vsega delavskega vprašanja.

Bog je ustvaril za vse ljudi brez izjeme dovolj zemeljskih dobrin, da se morejo prehraniti, da se morejo oblačiti, da morejo človeku primerno stanovati in da morejo živeti družinsko življenje. Kjer tega ni, tam je gotovo nekje napaka. Le tisti, kateri delati ne morejo zaradi mladosti, bolezni ali starosti, le tisti imajo pravico, da jih preživljajo drugi, vsi drugi pa imajo dolžnost delati in tudi pravico delati. Kakor ima človek pravico do svojega življenja, katerega mu je Bog dal, in ga edino Bog sme zopet vzeti, prav tako ima tudi pravico do vseh zemeljskih dobrin, ki so potrebne, da si človek to življenje ohrani. Ker je pa zlasti pri delaveih in delavkah očividno, da je edino njihova delovna moč,

s katero si morejo pridobiti to, kar je za človeka vredno življenje potrebno, zato je jasno, da ima delavstvo pravico do dela. Ker ima pravico do dela, ima prav tako pravico do plačila, in sicer do plačila, ki mu omogočuje človeka vredno življenje. To se pravi, delavci imajo pravico do dela, da pa morejo delati, imajo tudi pravico do počitka, pravico do življenja in do svojega

zdravja, z drugimi besedami, plača delavcev mora biti človeka vredna in plača delavcev mora biti tudi družinska.

Ako pravim, da mora biti plača delavca človeka vredna, hočem s tem povedati, da mora biti plača taka, da omogočuje človeka vredno življenje, torej ne samo plača, ki mu omogočuje življenje sploh, kakor n. pr. kmet gleda na to, da svoji živini daje dovolj hrane in počitka, ker mu drugače živina obnemore. Človek ima tudi nekaj drugih potreb, kakor jih ima delovna živina. Ako pravim, da mora biti plača tudi družinska, to pomeni, da mora biti vsaj tolika, da lahko vzdržuje sebe in svojo družino, to se pravi ženo in otroke.

Drugo načelo, katero prav tako povzamemo iz prve delavske okrožnice, je načelo, da mora biti delavstvo strokovno organizirano. Ako namreč vzamemo življenje kakršno je, ne moremo čakati, da bi se tisti, kateri so v posesti kapitala, šele polagoma spreobrili in bi potem sami od sebe dali delavstvu to, kar mu gre. Ako hoče delavstvo doseči svoje pravice po krščansko socialnih nazorih, more to doseči edinole s spremembo zakonodaje v prid delavstva. To pa more doseči edinole potom močne organizacije. Zato tisti, ki hočejo delavstvo razcepiti, ne delajo prav, ker s tem krščansko socialnemu delavstvu samo jemljejo pravico in možnost, da bi se postavnim potom moglo boriti za svoje pravice.

Kar se tiče druge delavske okrožnice *Quadragesimo anno*, sta predvsem dve načeli, kateri mora imeti delavstvo vedno pred očmi.

Prvo načelo obstoja v tem, da se delavstvo zaveda, kakšne so pravice dela. Napačno je načelo, ki dandanes vlada v razmerju delodajalca do delavstva, če ne povsod, pa vsaj v veliki večini, da se delavstvu daje le toliko, kolikor je neizogibno potrebno, da se ga še ohrani pri moči, da more delati. To načelo daje delodajalcu vse, delavcu nič. Prav tako napačno načelo pa je tudi, ako bi kdo zahteval, da mora delavec dobiti vse dohodke od svojega dela, delodajalec pa nič. Iz enega ekstrema bi tako padli v drugega. Zato papež v svoji drugi okrožnici *Quadragesimo anno* čisto pravilno poudarja, da mora tudi tukaj biti neka srednja pot, ki daje enemu, kakor drugemu to, kar mu gre. Razumljivo je, da je delavstvo, ko je videlo, da hoče imeti delodajalec zase vse, karkoli mu prihaja dohodkov od dela, na drugi strani zahtevalo, da se mora ta napačni gospodarski red preobrniti in da pritiče delavstvu vse, karkoli prihaja dohodkov od dela. Papež v svoji okrožnici skuša določiti pravo sredino, da je tako pravičen na obe strani.

Da bi pa to dosegel, poudarja zato potrebo stanovskih organizacij. To je nekaj sličnega kakor so bili srednjeveški cehi. Kakor so že v srednjem veku posamezne vrste delavcev in obrtnikov imele svoja združenja, po katerih je vsakdo izmed njihovih članov imel pravico do svojega dela, do svojega človeka vrednega plačila, ki je bilo zanj tako stalno, kakor je za kmeta n. pr. stalen dohodek iz njegovega posestva. Nekaj podobnega bi morala ustanoviti človeška družba s tem, da bi skušala gospodarsko življenje postaviti na stanovsko podlago ter tako omogočiti vsem delavcem brez izjeme pravico do dela in prav tako tudi pravico do človeka vrednega plačila.

To so glavne misli, katere hočem predvsem mladini Jugoslovanske strokovne zveze položiti na sree. Jasno je, da v teh par besedah ni mogoče na dolgo in široko obeh na idejah tako bogatih okrožnic izčrpno obravnavati, poudaril sem le glavne misli. Obedve okrožnici poudarjata, da vsa še tako lepa načela in vsi zakoni države navsezadnje ne morejo predrušiti človeške družbe, ako se ona sama ne bo vedno stalno in trajno prenavljala po Kristusovih načelih. Naj bodo zakoni še tako popolni in pravičnost še tako zajamčena, kljub temu bo še vedno veljalo načelo pravice in ljubezni in načelo, da mora ljubezen izpolniti pravico. Kajti prva in najvažnejša zapoved je ljubezen, katere prvi začetek je pravičnost.

Dr. A. Tominec, O. F. M.

Jože Goslinčar:

Zaklesneno spoznanje

Za delavsko-kmečko vzajemnost

Delavski stan je izmed vseh stanov danes najbolj zapostavljen. Njegova vrednost obstoji še vedno v špekulaciji dobička za podjetnika. Delavec nima mesta in besede v gospodarsko odločilnih zborih. Od delavcev se še dandanes zahteva ponižno klanjanje pred raznimi voditelji, bodisi političnih ali pa drugih korporacij. Po industrijskih in obrtnih razstavah, po izgotovljenih javnih delih, pri katerih je zgubilo morda življenje več delavcev, se delavcev nihče ne spominja. Slave in celo dekerirajo se podjetniki in inženirji, na vršilce najtežjega posla pa nihče ne misli. Pa kaj? Saj so se jim vrgle neke drobtine v podobi plače. Vtis delavske manjvrednosti se ne ustavlja pred nobenimi vrati boljših ljudi. Tudi kmečki stan je živel v tej zablodi, ker so ga tako naučili njegovi prijatelji, ki so v kmečkih domovih iskali sebe. Kmečko-posesniški ponos, ki je bil na plod osvoboditve graščinske sužnosti, je celo med vaškimi prebivalci delal velike razlike. Kmet-posesnik je na bajtarija gledal prezirljivo. Podcenjevali so se celo kmetje z manjšim imetjem.

To razmerje so pospeševali tudi državni zakoni. Volilno pravico za državni zbor, deželne zbornice in za občinsko upravo so imeli le oni, ki so plačevali gotovo višino davkov. Torej so bili od političnih pravic izključeni vsi bajtariji, delavci in posestniki malih zemljišč. Porotniki so se istaklo izbirali iz premožnejših ljudi. Na razum se pri tem ni gledalo. V davčnih komisijah in šolskih odborih je bilo isto. Pri razdelitvi občinskih zemljišč je dobil največ tisti, ki je imel že dovolj. Bajtar je šel praznih rok. Vse to je poleg gotovih političnih in drugih kmečkih prijateljev vplivalo na mržnjo proti nemaničnem. Zaradi tega ni bilo težko med premožnejše kmečko ljudstvo zasesti nasprotstvo proti delavskim zahtevam. Posebno so se kmetje upirali zahtevi po 8-urnem delavniku v industriji in obrti. Kje bomo pa mi dobili hlape in dekle? Kje druge pomožne delavce? Iz istega razloga so bili proti delavskemu zavarovanju, za primere bolezni, onemoglosti in nezgode.

Posledice 8-urnega dela pa jasno kažejo, kako napačno so bili kmetje o tem poučeni. Kmetje imajo za svoje gospodarstvo na razpolago dovolj delovnih moči. Se več, kmečki sinovi in hčere polnijo tovarne, delajo za pasje nizke plače, doma imajo pa najemnike. Takih primerov je precejšnje število.

Mi kršč. soc. delavci, ki smatramo tudi vse kmečko ljudstvo za delavski stan, nismo nikdar nastopali proti kmetom. Vedeli smo, da so po kmečkih demagogih zapeljani v nasprotstvo z delavci. Vedeli pa tudi, da morajo trdo delati, če hočejo živeti. Mi vemo, da kmečko ljudstvo tarejo dolgov, vemo pa tudi, da imajo kmetje in delavci v zavezništvu posojilništvu lepe vsote hranilnih vlog, ki so danes na smrti posteli. Pohlep po velikih obrestih in pa neodpustljiva lahkomiselnost kapitalističnega bankarstva je upropastila splošno blagostanje in vrgla vse gospodarstvo v krizo. Kmet, obrtnik, trgovec in delavec so baš zaradi postopanja kapitalizma na robu propada. Nekaj spoznanja, če tudi precej pozno, je prišlo tudi v kmečke hiše.

Sedaj prinašajo nekateri listi, da je potrebno, da gresta kmet in delavec roko v roki. Ne povedo sicer jasno, v kateri smeri. Ako so ti glasovi le političnega značaja, jih je treba sprejeti z vso previdnostjo. Ako pa kmetje mislijo na vzajemnost v gospodarskih vprašanjih, je pa kršč. soc. delavstvo brezpogojno za skupno delo. To dokazuje tudi »Socialni načrt slovenskih delavskih stanov«, ki je bil sprejet na stanovskih zborovanjih delavcev, kmetov in obrtnikov dne 13. oktobra 1895 v Ljubljani. Ta načrt je pretresal vsak od teh treh stanov zase in ga tudi vsak zase sprejel. Isti dan so ga pa vsi trije stanovi na velikem skupnem shodu skupno odobrili.

To zborovanje je sklicala kršč. soc. delavska organizacija po navodilu dr. Kreka. Za ta načrt, ki določa za vsak stan primerne smernice, torej prav izvršne tudi za kmeta, so glasovali tudi delavci. S tem bi morala biti urejena skupnost teh dveh stanov. Na žalost se je stvar začela drugače razvijati. Kmetje so šli svojo pot, ki delavstvu ni bila prijazna. Seveda je bilo delavstvo tedaj šibko, zato pa zaslombe toliko bolj potrebno.

Za kmečki stan, ki so mu kumovali gosposki politiki, je bil okret od tega načrta usoden. Ako bi se bili naši kmetje poleg gospodarskih zadrug organizirali tudi stanovsko v vidne in delujoče strokovne organizacije kakor delavci in upoštevali v celoti svoj lastni socialno-gospodarski načrt, bi ne bilo več današnjih gospodarskih zmed. Kmečki stan bi bil prost tujih primesi in sam gospodar svoje usode. Vsi delovni stanovi so si po krščanskih načelih dolžni medsebojno vzajemnost in prijateljsko podporo. Toda vsak stan je pa tudi dolžan, da sam in samostojno skrbi za svoj blagor, v kolikor to delo ni v škodo drugega.

Iz navedenega je razvidno, da je edinstvo in sloga na podlagi socialnega načrta slovenskih delavskih stanov med kmečkim in kršč. mislečim delavstvom ne le mogoča, ampak že tudi dogovorjena. Treba je samo odkritosrčnega izvajanja.

Kdor hoče to slogo, naj gre nazaj k Kreku!

Da bodo čitatelji »Delavske Pravice« in tudi kmečki ljudje zvedeli, za kakšen socialno-gospodarski kmečki načrt so glasovali s kmeti tudi delavci, ga tu prinašamo v celoti:

1. Kmečki stan je nujno potreben državi, ne samo za proizvajanje živeža in vseh snovi za obrt, marveč tudi za varstvo reda in miru in za ohranjenje verskega in npravnega življenja.

2. Kapitalizem razjeda kmečki stan v njegovem jedru. Da se reši in zopet mora izvrševati svoje važne dolžnosti, zahtevamo:

a) Zakonito se mora prepovedati zasebnikom nakopičevanje zemljišč v velika posestva.

b) Uvesti se morajo stalni domovi s primernim pohištvom in potrebnim številom živine (fundus instructus). Ti domovi morajo biti toliko, da se na njih lahko živi ena družina. Stalnost mora biti taka, da se ne morejo razkosavati in da se tudi ne smejo zadolževati za več nego za četrtino svoje vrednosti.

c) Stalni domovi morajo biti dedni. Zato se mora v tem smislu izpremeniti sedanje dedno pravo, ki pospešuje razkosavanje zemljišč in s tem naraščanje poljedelskega proletarijata. (Za kranjsko deželo naj se čimprej ustanovi deželni zakon o stalnih domovih v smislu državnega zakona z dne 1. aprila l. 1889 drž. zak. št. 52. — Določba v oklepaju deželne zakona sedaj ne drži, ker nimamo deželne zakonodaje in ne dežel. Spomba pisca.)

d) Če se vidi, da kdo slabo gospodari s svojim stalnim domom, se mora nastaviti namesto njega sekvester, ki se mora, če je mogoče, izbrati iz njegovih bližnjih sorodnikov.

e) Pri prisilni ali prostovoljni prodaji stalnih domov morajo imeti kupno predpravo bližnji sorodniki in za njimi kmečke zadruge. (Op. Takih slučajev bi ne bilo veliko.)

f) Kmečke zadruge se morajo zakonito uvesti in dati se jim mora potrebna samoupravna samostojnost. Njihovo delovanje obsegaj:

določevanje obsega stalnih domov, nakupovanje posestev po prisilnih in prostovoljnih dražbah; iz teh posestev napravljajo zadruge stalne domove, ki jih proti gotovemu plačilu ali proti večletni renti oddajajo poštemu poljedelcem, ki nimajo lastnih stalnih domov;

skupno zboljšanje zemlje;

napravo skupnih skladišč, kjer se sprejemajo in prodajajo pridelki zadrugnikov, se nekaj takoj izplačujejo, nekaj pa potem, ko so prodana;

nakupovanje vseh, zadrugnikom za kmetijstvo potrebnih stvari: umetnih gnojil, semen, strojev, živine itd.;

kreditne zavode, osnovane popolnoma po načelih krščanske vzajemnosti in požrtvovalne ljubezni;

kreditni zavodi kmečkih zadrug morajo biti med seboj organizirani, zvezani z okrajnimi (deželnimi) banovinskimi zavodi in z državno poljedelsko banko. Ves kredit, tiče se poljedelskega stanu, morajo imeti v svoji upravi in nobeno zemljišče se ne sme obremeniti drugod, nego pri teh zavodih;

ko se utrdijo zadruge, naj se od zemljišč ves davek plačuje v naturalijah pri njih; one naj ga potem odrajujejo državi;

uvode naj se primeren red za posle in poljedelske delavce, ki bo njim in samostojnim poljedelcem v korist;

ustanove naj se pri vsaki zadrugi zakonita razsodišča, ki odločujejo v prvi instanci prepire o lastništvu in posesti;

zadružno vodstvo opravlja za svoje zadrugnike vse posle, ki so po zakonu izročeni notarjem.

g) Pri lastninski izpremembi posestev, katerih katastralna vrednost ne presega 2000 gld (po sedanjih valutah v dinarjih seveda veliko večja vsota, op. pis.), naj odpadejo pristojbine.

h) Poljska zemlja in pašniki se ne smejo spreminjati v gozde. Občinski pašniki naj se ne parcelujejo, dokler se ne sklene zanje regulacijski zakon. Občinsko posestvo naj se, kolikor je mogoče, množi.

i) Da se razbremenijo kmečki stan ogromnih zemljiških dolgov, naj se uvede zakoniti moratorij in z državno pomočjo in sodelovanjem zadrug naj se ti dolgovi polagoma amortizirajo.

j) Določi naj se v zakonu, da se ne sme noben na zemljišče posojen dolg odpovedati, marveč le po zmerni amortizaciji vračati.

k) Dokler ni zakonitih obveznih zadrug, naj podpira (dežela) in država slobodne kmečke zadruge in kreditne zavode po Raiffeisenovem načinu.

Ta načrt je predložil dne 13. oktobra 1895 zastopnikom kmečkega stanu na odobrenje dr. Jan. Ev. Krek. Zastopniki kmetov so se o njem posvetovali in ga sprejeli kot svoj program za bodoče delo. Isti dan, na skupnem zboru delavcev, kmetov in obrtnikov, pa je bil ta kmečki program od vseh soglasno sprejet. Soglasno sta bila na tem zboru sprejeta tudi delavski in obrtniški program. Program si je določil vsak stan zase na posebnem posvetovanju neodvisno od drugih. Na skupnem zborovanju so bili pa vsi programi skupno in soglasno sprejeti.

To je jasen dokaz, da je krščanski socializem združil tri glavne delovne stanove v eno celoto, ki sicer vsak po svoji poti brez tujih primesi rešuje lastne zadeve v zavesti skupnih interesov. S tem je bila utrjena tudi skupnost kmeta in delavca. Toda politični mudreci, ki so hoteli biti bolj kmečki kot kmetje sami in so kmetom s stališča mandatov dajali razna zdravila in jih z njimi zastupili tudi proti delavcem in napravili nesporazum.

Če bi bili tedaj kmetje uravnali po tem načrtu svoje gospodarske zadeve, morda ne bi bilo prišlo do tega, kar gledamo in čutimo danes vsi. Spoznanje sicer počasi prihaja, toda precej pozno.

Tudi kmet se mora dobro organizirati v gospodarskem oziru, ker politika sama ga ne bo rešila!

K temu moremo delavci reči le eno: Le vkup, le vkup, uboga gmajna!

Ideali delavstva po svetovni vojni

Krščanska strokovna internacionala

Nerodno je govoriti v času, ko vlada moda integralnih nacionalizmov in nacionalističnega imperializma, o neki mednarodni ustanovi, ki je nastala v dobi, ko so narodi hoteli začeti biti drug drugemu sosedi. To so bili časi povojnih let, ko je delovno ljudstvo evropskih držav, zbrano v svojih lastnih strokovnih, združnih in političnih zvezah, imelo skoraj povsod neposredno besedo v parlamentu in vladah. Z do tedaj najmočnejšim svojim orožjem — demokracijo — so mali ljudje vse bolj prevzemali vodilna mesta v družbi in se uveljavljali. Zdela se je že, da bo tako brez večjih pretresov z mirnim demokratičnim razvojem postalo vodilni sloj v družbi namesto dotedanjega meščanstva — delovno ljudstvo: delavstvo, mali kmetje, mali obrtniki, uradništvo. Po politični demokraciji je hotelo zlasti strokovno organizirano delavstvo doseči tudi gospodarsko demokracijo: sodelovanje v produkciji, podružabljenje industrije. To so bili takrat ideali evropskega delavstva. Brez revolucij, brez krvi, prežeto demokracije, je hotelo delavstvo uveljaviti svojo pomembnost v družbi.

Fašizem

Vendar je prišlo zelo drugače. Mednarodni kapital je spoznal, da gre zares. Začel je netiti nacionalna nasprotstva, za katera je kazalo, da se bodo v duhu mednarodne vzajemnosti in spoštovanja nacionalnih svetinj sčasoma izravnavala. Po svojem tisku je začel vlivati na preliven način v glavo uradništva in malomeščanstvu, da je nekaj več in višjega kot »navaden« delavec ali obrtnik. Parobil je nauk katoliške Cerkve o potrebni vzajemnosti v družbi, ga izpačil v svoj »stanovski« družabni red in ga začel priporočati po časopisju, z brošurami in hatinami kot nov, moderen, narejen in sodoben način rešitve težkih družabnih in gospodarskih vprašanj.

Za delavstvo samo pravica plačevanja prispevkov

Na teh »idejnih« osnovah so se ustanovile organizacije propadajočega meščanstva z vsemogočnimi »voditelji« na čelu, ki so v »pohodih« prevzeli vse oblast v družbi in uvedli diktaturo. Demokracija je za med staro šaro. Padle so demokratične ustave v Italiji, Nemčiji, Nemški Avstriji in drugod. Delovno ljudstvo je povsod tod potisnjeno v položaj brezpravne mase. Odvzeta mu je pravica svobodnega združevanja; za delavstvo so ustanovljene prisilne državne »strokovne« zveze, v katerih zadnjega skupinskega tajnika imenuje državni »voditelj«, delavstvo pa ima samo pravico plačevati prispevke.

Krščanski strokovničarji

Ves ta razvoj so preživele tudi krščanske strokovne zveze — kolikor jih seveda ni pogoltnil fašizem. Ustanovitelji krščanskih strokovnih zvez pred 40 in 50 leti so bili delavci, katere je odbila od sebe socialna demokracija s svojo protiverško gonjo. Zaradi tega pa ti stari strokovničarji niso bili prav nič manj delavsko zavedni od svojih rdečih tovarišev! Pa še ena stvar je odbila naše stare od rdečih; to je bilo pomanjkanje prave in čisto nepotvorjene demokratičnosti, zlasti in v prvi vrsti v njihovih lastnih organizacijah. V strokovni delavski organizaciji najvišji funkcionar prav toliko pomeni kot prav zadnji organizirani član. To je prava delavska demokracija in resnično tovarštvo! Delavsko zavedna strokovna borba za delavske gnotne koristi po tovarnah in obratih, duh krščanskega svetovnega nazora — pravice in ljubezni, popolna demokratičnost in resnično tovarštvo v organizacijah — to so bili magneti, ki so privlačili v krščanske strokovne zveze vedno večje delavske množice. Krščansko strokovno organizirano delavstvo je postalo po evropskih državah mogočen pokret, ko je bila po svetovni vojni ustanovljena krščanska strokovna internacionala. Le-ta je v kratki dobi pod svojim spretnim vodstvom povezala krščanske strokovne zveze v Evropi v trdno enoto z enotnim idejnim programom, sprejetim na njenem zboru leta 1922.

Ta njen idejni program, katerega so osvojile vse v njej včlanjene državne centrale (tudi naša JSZ), je ostal trdno nespremenjen vse do danes in se tudi ne bo niti v »bodoče« prav nič menjal (Serrarens).

Naša načela

Temelji tega programa so: Krščanski svetovni nazor. Središče socialnega in gospodarskega reda mora biti torej človek! V vseh odnosih vladaj pravica in ljubezen. Zavrniti treba materializem, kateremu je edini cilj življenja in družbe uživanje. Prav tako tudi neomejeni individualizem, ki dovoljuje malostilnim izkoriščanje množice v modernem kapitalizmu. Individualna lastninska pravica se priznava. Lastninska oblika pa naj se kroji kulturni odgovarjajoče, a pridobivanje in izvrševanje lastnine vežeja za vsakogar neizogibne moralne dolžnosti. Delovni pogoji v človeški družbi morajo varovati vse delavčeve človeške pravice in dolžnosti. V gospodarstvu mora vladati taka urejenost, da se dosega njegov edini cilj, ki je, zadovoljitev potreb človeka in da pripade vsakemu pravičen delež na bogastvu zemlje. — Internacionala je zmerom zahtevala popolno svobodo združevanja delavstva in neodvisnost strokovnih organizacij. V svojih ustanovah naj gospodarijo delavci sami, tisti, ki jih s svojimi prispevki vzdržujejo. V njih naj vlada prava demokracija. Kakršnikoli zunanji vplivi in oziri razen delavsko-strokovni so nemerodajni za strokovno organizacijo! Strokovna organizacija ni versko-nabožno združenje, ampak delavska gospodarska ustanova, ki jo vodijo razložena načela. Strok. organizacija sama je popolnoma nepolitična in more biti zato le vsakemu poedinemu članu pripušeno, da se v okviru njenih načel politično udeležuje. Kdor pa se politično udeležuje, more biti član le tako dolgo, dokler je njegovo delo v skladu z interesi delavstva in strokovne organizacije, oziroma dokler ne prevzame neposredne odgovornosti za državno politiko.

3 milijoni

Ta načela, preizkušena v desetletjih dela in borbe, posebno pa še v povojnih letih, so zbrala v krščanskih strokovnih zvezah in po njih v Internacionali čez 3 milijone evropskih delavcev. Ta množica je stalno naraščala in v nekaj letih srečnega razvoja je kazalo, da bo postala krščanska strokovna internacionala tudi po številni moči enaka amsterdamski (soc. dem.) internacionali.

Fašizem v Srednji Evropi

A prišel je fašizem in z drugimi razbil tudi krščanske strokovne zveze. Prva je padla mogočna krščanska strok. centrala italijanskega delavstva. Nekaj let je nato izgledalo, da se bo fašizem preživel, potem, ko so se kaj slabo obnašali poizkusi po raznih državah. Z gospodarsko krizo pa je prišel nad Evropo nov val socialne in politične reakcije. Zrušile so se organizacije v Nemčiji in pozneje v Nemški Avstriji. V Nemčiji jih je Hitler »izenačil«, to je razgal, voditelji pa so bili kakor kakršni državni izdajalci za zmerom izključeni iz »nemške ljudske skupnosti«, čeprav so v začetku bili celo pripravljeni obenem s socialisti sodelovati v novih državnih organizacijah. Skoraj sramoten konec pa so vzele krščanske strokovne organizacije v Avstriji. Tu se je posrečilo fašističnim oblastnikom pod krinko »katoliške stanovske državne ureditve« in za ceno sigurnih služb pridobiti nekaj vodilnih oseb in krščansko strokovno organizacijo so prešle v novo državno strokovno zvezo, ki je edina dovoljena. Še preden je bilo to izvršeno, jih Internacionala ni več priznala svojim članom, ker so pogazili osnovna načela demokracije. V tej novi organizaciji so namreč prav tako kot v Nemčiji vsi odborniki do zadnje skupnice imenovani. Avstrija je postala prav tako fašistična kot Italija ali Nemčija, čeprav začenja njena nova ustava, da »izhaja« vsa oblast od Boga, Vsemogočnega. Sam prelat Seipel je dejal 6. apr. 1919: »Država, v kateri ni svobode, nima pravice obstojati«.

Kljub vsemu napredek!

Neprilike so skrčile našo Internacionalo na nekaj čez milijon. Zato pa njena načela niso prav nič manj važna. V vseh državah, kjer je ostala demokracija še v veljavi, zaznamujejo krščanske strokovne organizacije napredek, kljub gospodarski krizi in brezposelnosti (Belgija, Nizozemska, Francija).

Delavstvo namreč spoznava, da so krščanske strokovne organizacije najboljše njegove zastopnice. To pa zato, ker se v njih vodi resna delavska strokovna borba, ker so zares neodvisne, ker v njih neposredno odločajo sami delavci, ker njihova vodstva nočejo poznati strupene strankarske politične zagrizenosti in ker je v njih doma resnično tovarštvo!

Narodi so dorasli

Delavstvo v zapadnih demokratičnih državah smatra, da so današnji fašizmi v srednji Evropi, ki so vzeli delavstvu vse pravice, le prehodni pojav. Take je nedavno dejal izkušeni tajnik naše internacionalne Serrarens: »Mi ne verujemo v diktature. Narodi so dorasli in zahtevajo, da odločajo oni sami. Če se jim ta pravica odvzame, je nekaj časa sicer popoln mir, a napetost vendarle postaja sčasom neznosna in sledi eksplozija.« In je se dodal: »Mi krščanski strokovničarji smo kljub vsemu ponosni, da smo — kot je dejal Chateaubriand —: »Tepeji, ki verujejo v svobodo!«

Za svobodo strokovne borbe!

To temeljno načelo krščanskih strokovnih organizacij — krščansko demokracijo — jo treba še prav posebno sedaj širiti med delavstvo. Delavstvo mora imeti svobodo združevanja, popolno svobodo urejevanju in vodstvu svojih organizacij in popolno svobodo strokovne borbe. Drugačinih strokovnih organizacij delavstvo ne potrebuje, ker niso strokovne!

V. P.

Oblatino delavstva

Škofja Loka. Proslavo 70 letnice dr. Krakovega rojstva je 12. t. m. zvečer priredila škojloška JSZ v dvorani Društvenega doma.

Sešlo se je delavstvo in številni delavski prijatelji. Spored je zamislilo, organiziralo in izvajalo organizirano delavstvo povsem izvirno in zanimivo in s tem dokazalo svojo sposobnost in duševne vrline. Prostor v gasilu ne dopušča podrobnejšega popisa in pohval. Pač pa moramo z zadovoljstvom in zahvalo omenjati g. prof. Dolencev predavanje o dr. Kreku, katerega nam je prikazal v resnično taki podobi, kakor da nam je star znanec. Pa tudi smo se v tega vzor-borca delavstva poglabili in občutili, da je treba odstraniti marsikaj in še več pa umstveno in življenjsko pridobiti, da bomo mogli slediti Krekovim stopinjam in njegovim uspehom. Da se prekinemo ne pozabi predavateljev poudarek dr. Krakove izrazite ljubezni do Boga in svojega bližnjega, je potrebno, da delavstvo, ki v organizaciji vodilno dela, prebira dr. Krakove spise in njegov življenjepis. — Nujna potreba je vplivati na članstvo, da se otrese malomeščanskih razvad in živi delavsko življenje. Saj ni težko hoditi za svojimi vzorniki kakor je dr. Krek in njega verni še živeči učenci. Težko bi bilo le poganjati se za nečim brez vzornikov in brez naznačenih potov in ciljev. — Iz tega razloga smo s prireditvijo in s predavanjem vsi zelo zadovoljni, zlasti ker vidimo, da ne bo ostalo samo pri besedah, kar smo videli, slišali in občutili.

Škofja Loka. Sestanek v JSZ organiziranega delavstva dne 15. t. m. je pokazal, da se delavstvo zaveda važnosti bližnjih volitev v obratno zaupništvo. To delo zahteva pri nas celega moža! V to se je treba priučiti in privaditi, nikakor pa ni zdravo izpostavljati povsod le najboljše delavske borbe in jih prezaposliti, nato pa še neumestno kritizirati. — Za tako delo pač niso najboljši oni, ki radi molče in gledajo, ali se celo skrivajo.

„Quadragesimo anno“ in delavska strokovna borba

Papeževa okrožnica »Quadragesimo anno« pravi: »Zato se je treba z vsemi silami prizadevati, da se bo vsaj v bodoče pridobljeno bogastvo le po pravičnem razmerju nabiralo pri tistih, ki so bogati, in se v zadostnem obilju raztekalo med nje, ki delajo, ne zato, da bi manj pridno delali, saj je človek rojen za delo kakor ptica za letanje, ampak da bodo s štedljivostjo množili družinsko imovino... Najprej treba delavcu dajati plačo, ki je zadostna za vzdrževanje njega samega in vzdrževanje družine.«

Ne z besedami, ampak z dejanji izpolnjuje Jugoslovanska strokovna zveza te smernice papeževe okrožnice že odkar obstoja. Nobeden od funkcionarjev Jug. strokovne zveze ne more za svoje delo pričakovati kake gmotne nagrade, kakega korita, slave ali časti, zato se zbirajo v njenem vodstvu samo ljudje, ki so res pripravljeni se nesebično darovati za delavske koristi. Zato so odpadli od Jugoslovanske strokovne zveze vsi tisti, ki so prišli z drugačnimi nameni vanjo. Komur je bilo za oblast, čast ali političen vpliv ali za materialne koristi, ta je prej ko slej odpadel kot gnilo jabolko.

S tem, da se je Jugoslovanska strokovna zveza otresla vsakega političnega varuštva in s tem, da se je tudi gmotno oprla samo na svoje članstvo in s tem, da je sprejemala v svoje vrste samo ljudi, ki so voljni delati, ne da bi pričakovali za svoje zasluge nagrad, je postala res prava delavska organizacija, svobodna, močna, borbena in idealna. Zato ji je mogoče res nesebično in zato uspešno uveljavljati načela papeževe okrožnice za izboljšanje delovnih razmer.

Ta načela Jugoslovanska strokovna zveza kot rečeno, ne uveljavlja z besedami, ne s klicanjem strahov komunizma in framazonskega, ne z metanjem peska delavcem v oči, temveč s strokovno borbo v obratih, z organizacijo, kolektivnimi pogodbami, z delom obratnih zaupnikov, z intervencijami za vsak posamezni primer krivice.

To je tisti način dela, s katerim si Jugoslovanska strokovna zveza prizadeva približati se tistemu idealu, ki ga hoče papeževa okrožnica, da bi delavci imeli plače, ki bodo zadostne za vzdrževanje njih samih in njihovih družin. Brez vpitja izpolnjuje tu Jugoslovanska strokovna zveza voljo vrhovnega cerkvenega poglavarja.

Vendar ne samo to. JSZ pri svojem delu vedno poudarja, da je organizacija krščansko mislečega delavstva, da svoj boj za izboljšanje gmotnih razmer svojih članov, vrši pod zastavo večno ve-

ljavnih Kristusovih nauk. Na ta način je JSZ tudi edini pobornik krščanstva med delavskimi množicami, ki deloma zaradi brezposelnosti deloma zaradi obupnih delovnih pogojev kaj radi podležejo skušnjavskim ponudbam poganškega marksizma. Ne bo rešil tisti krščanstva, ki sedi pri topli peči za obloženo mizo in siplje grom in žveplo na marksizem in razglaša vsakogar za brezbožnika, ki ne tuli v njegov rog, temveč tisti, ki prinaša ljudem obenem s križem tudi kruha. To pa hoče Jugoslovanska strokovna zveza, zato se zaveda, da je najmočnejši branik krščanstva med slovenskim delovnim ljudstvom in najmočnejša obramba proti valovom materialističnega marksizma.

V tej veri je naša moč in te vere nam ne bodo omajali nobeni farizeji, pa četudi poudarjajo, da zato cepijo delavske vrste, ker je vera v nevarnosti. Dokler bo stala Jugoslovanska strokovna zveza, vera med slovenskim delovnim ljudstvom ne bo v nevarnosti in toliko časa bomo na najboljši poti, da se bodo načela papeževe okrožnice dejansko uresničila.

Kdor pa ponareja papežovo okrožnico, kot da bi hotela uvesti neko stanoviščino, kateri se pravi z drugimi besedami fašizem, t. j. tisti sistem, ki

hoče z nasiljem obdržati današnji izjemalski kapitalistični gospodarski red, ta dela našemu cerkvenemu poglavarju, Cerkev in veri zelo slabo uslugo. Prepričan je pa tudi lahko, da mu od slovenskih delavcev ne bo nobeden sledil.

Zakaj je bilo treba nove katoliške organizacije? Papeževa okrožnica terja socialno pravičnost tako od delavcev kot od podjetnikov. Pri nas ima mo tudi dosti katoliških podjetnikov (»Gorenjcu« lahko postrežemo z imeni in naslovi), zakaj se ne zahteva, da se morajo tudi katoliški podjetniki ločeno organizirati, da bi dobili tako tudi društva, katoliških trgovcev, obrtnikov in industrijskece, in da ne bi naši katoliški podjetniki več sedel skupno za isto mizo s poganskimi, materialističnimi, liberalnimi in framazonskimi trgovci, obrtniki in industrijci. Saj je znan pregovor: Povej mi v kakšno družino hodiš in povedal ti bom, kakšni si. Naši katoliški podjetniki so tako stalno v nevarnosti, da jim zaradi povezanosti s svojimi poganskimi stanovskimi tovariši ni mogoče v svojih podjetjih uveljavljati idej papeževe okrožnice. Če pa bi se katoliški podjetniki ločeno organizirali, kako bi potem lahko brez težav stopili v stik s katoliško delavsko organizacijo in bi se med njo mi vsa sporna vprašanja uredila na podlagi načel papeževe okrožnice in bi se tako velik del razrednega boja izločil. Nato bi pa mogle tako katoliške podjetniške kot katoliške delavske organizacije združenimi silami nastopiti proti poganskim podjetniškim in delavskim organizacijam.

Bojimo pa se, da tega ne bomo doživeli, kajti kapitalu, pa naj si bo to framazonski ali katoliški ni za skupni nastop niti proti poganstvu niti proti krščanstvu, temveč proti delavstvu. Zato cepljenj: v Zbornici za TOI, v društvu bančnih zavodov, v trgovskih gremijih, društvu industrijscev med zelene, bele, modre in rdeče ne bomo nikdar doživeli, ker podjetniki vedo, da je v slogi moč. Sami kmetom in delavcem je treba različnih barv tudi v boju za vsakdanji kruh, da jih ima združeni kapital razdrobljene in nemočne pred seboj.

Narodni socialisti kot delavska neodvisna organizacija danes itak ne štejejo, ker so samo pri vesek politične organizacije. Socialni demokrati so izgubili svojo silo zaradi korumpiranosti, birokratizma, centralistične usmerjenosti in ker na mesto da bi se borili proti kapitalizmu, se borijo proti veri. Jugoslovanska strokovna zveza je danes tista organizacija, ki je res delavska, neodvisna in ki nesebično dela po načrtih papeževe okrožnice za delavske interese, zato ni čudno, da se vse delavstvo zateka pod njeno okrilje in se je tako v zadnjih letih njeno članstvo potrojilo!

In zato je bila potrebna nova »katoliška« delavska organizacija, da bi se razbila enotna delavska fronta, ki se je ustvarjala v Jugoslovanski strokovni zvezi. Zato toliko vpitja, da je naša organizacija izdala krščanstvo, da so dobili ljudje

Ljube Jože Zabkar:

Božične ulice in ceste

Kos življenja so božične ulice in ceste...

Mrzlo in raztrgano razpoloženje. Na ulici in na cesti valovi življenja. Veselo in živahno in tako žalostno tudi. Vsem cvete na obrazu pričakanje. Kakor kaka velika radost je nemirna bližina svetih božičnih praznikov. Stiskajo si roke, se smejejo, vabijo v vas, se hvalijo in tožijo, kako je težko, kako je lansko leto vse lepše in boljše bilo. Razgovori na sredi pločnika pred veliko božično izložbo Roke tišče globoko v žepih, beseda se trese in oči tolkilih in tolkilih pičijo razkošne predmete. Tako jih je pritegnil čar večernega mesta, da so kar pozabili, da se vračajo iz pisarn, šol in tovarn na svoje tople in mrzle domove, da so lačni, da bi radi šli to in ono kupili. Kakor da je dihanje predbožičnih večerov čudež, ki se razširja in žože. Mimo pa hite ljudje, moški in ženske, otroci in psi, avtomobili in kolesarji. Vsem se mudi in na obrazih vseh je začrtana skrb in težkost in čudno upanje.

Z obema rokama v žepu se mi fant na robu pločnika prikloni. Če bi bil tak, kakršnih je mnogo, bi pogledal vstran, zamrmral, se otresel prošnje, se pomešal med ljudmi in bi se ga iznebil. Toda —

Bledost na obrazu, lačnost na ustnicah, prezebanost v tresočem se čakanju, upanju v polnih črnih očeh, moj Bog, kako prime in stisne vse to v duši. Skrči se ti in na glas zastoka od sočutja duša, ki zna ljubiti bližnjega.

Strganega Kristusa glej v tem strganem fantu, lačnega Boga glej v tem lačnem in bledem človeku, ki prosil in prositi mora, čeprav je mlad in poln življenja in hotenja. In zraven se ti vsiljuje misel na hudobnost in zlobnost, na pijanost in nemarnost.

Kako težko je prvo in drugo!

Kako lahko je pri sreči, če si slednje zaželiš v mislih in prvo izpolniš z dejanjem dobrega usmiljenja in dal lačnemu Kristusu jesti in nagemu Kristusu obleke.

Gospod, saj nočem več kakor za večerjo. Kos kruha je dosti. Vajen sem in zadovoljen s kosom kruha za večerjo. Vse drugo pa je v božjih rokah!

Fant, mlad in poln hotenja, se mi je hvalježno priklonil. Morda se je zasmejal, ko sem utonil v množici, za menoj in se mu je dobro zdelo, da me je potegnil. Morda pa je tiho odšel v pekarno in kupil kos kruha za večerjo.

Kakor da se je nekaj zgodilo, se mi je zdelo. V resnici pa je bilo vse samo kos kruha. Vse samo kos življenja, ki se preliva v božične večere in noče v pesem. Kos življenja so božične ulice in ceste in ta je edini kos življenja, ki mi še noče v pesem —

In koščki drobnih sveč...

Tenke je zazvonil zvonec na porti. Večer se je že razlil po dolgih hodnikih in lučke so že prižgali na cestah in ulicah. Drobnost dekletce se je nagnilo skozi ozko okence in prosilo:

»Če bi mi dali kaj sveč. Ne celih, samo ostanke bi prosila. Svetili bi radi za sveti večer doma. Tako temno je v naši baraki. Nič ni električnih luči, nič petrolejskih svetilk, samo

tema in mrzlost je v naših ozkih prostorih doma!«

Pogled je obvisel na raztrganem plašču in prezebljenih prstkih. Oči pa so se vjele v drobnih črnih otrokovih očeh, ki so tako lepo prosile. Še in še je otrok pripovedoval in razlagal. Po ure daleč iz predmestja je prišlo dekletce. Ma ma ga je poslala. Samo po nekaj koscev sveč, po nekaj malenkosti, ki so tako neskončno majhne. In mimo vseh bogatih izložb in mimo udobne in tople oblečenih otrok je hitelo raztrgano dekletce, da bi dobilo nekaj koščkov sveč, ki bi gorele na čast božičnemu Jezušku na sveči večer, v ozki leseni baraki, daleč zunaj mesta.

»Na! boš lahko nesla? Ko bo zmanjkalo, bo pa še prišla, kajne! Pa moli in prosil Jezuška na sveti večer, da bi ti prinesel vse, kar ti želi tvoje drobčkano srce. Tebi, tvojim sestricam in bratcem in mamiči tudi.«

Dekletce je naložilo polne žepke in velik zavoj v rdečem papirju pa je stisnilo v naročje in se veselo smehljalo. Saj ni verjelo in kako bodo veseli doma! Ne samo sveč, še kaj lepšega sem vam prinesla,« se bo hvalilo.

»Pridna bodi in vesele praznike in božji blagoslov vsem domačim. In srečno novo leto!« — Dekletce ni na vse nič odgovorilo, saj menda ni razumelo, ali pa je v veselju na vse pozabilo. Meni pa je cvetela samo ena želja, da bi svečke svetile tem revnim v lepše in srečnejše Novo leto...

Saj ste prinesli moje jaslice...

Vsi so mi prišli nasproti, ko sem stopil v nizko sobo, visoko v podstrešju štirinadstropne hiše v sredi mesta. Vedeli so, da pridem, in vsi

Za kaj gre?

Zdi se, da je napetost glede vojne v Abesiniji dosegla višek. Pred nekaj dnevi je bil v Parizu izdelan med Hoareom in Lavalom sporazum med angleško in francosko vlado, da se predlože abesinski in italijanski vladi predlogi za zaključek vojne. Ti predlogi so bili silno čudni. Italija bi dobila skoraj da polovico abesinskega ozemlja za to, da je prekršila pakt Zveze narodov. V Evropi je nastalo silno razburjenje, angleško in svetovno javno mnenje je začelo silovito napadati obe vladi, ki sta mogli na ta način izdati velika načela mednarodne pravičnosti. Pod pritiskom tega javnega mnenja je moral Hoare celo podati demisijo. Javno mnenje torej zopet ve, kaj hoče! To je važno dejstvo in to dejstvo mednarodna politika tokrat čudno upošteva. V Evropi celo je zadišalo po vojni in to javno mnenje se povsod dviga, češ da še ni zabrisan spomin svetovne vojne. Izgleda torej, da v Evropi vojna le ni mogoča. Če je v tej smeri javno mnenje zmoglo, je to velika pridobitev za mirovno politiko bodočih let.

Toda moramo se vprašati, če je to javno mnenje res vedno delalo tako, da bi diplomaciji in mogotcem, ki se skrivajo za diplomacijo, preprečili vse te hude preterese. Pri tem moramo namreč upoštevati dvojce: diplomacija je bila zmeraj tako zmeraj, da je delala samo za mir, interesi velesil in kapitala pa so v tem oziru čisto hodili svoja pota in rušili na diplomatskem polju to, kar so v gospodarskem in imperijalističnem smislu že usavarili. Da bomo to lažje razumeli, se moramo ozreti nekoliko nazaj in ugotoviti smeri političnih in gospodarskih interesov.

Ko se je svetovna vojna zaključila z milijonskimi žrtvami po vseh bojiščih Evrope, je bilo vsem najbolj na sručen ležeče mišljenje, da take strašne vojne nikdar več ne bo. Mednarodna politika je poveljevala Zvezo narodov in kdor je hotel veljati v Evropi za dobrega Evropeja, je moral biti pristaš velike občestvene evropske ideje — biti je moral za Panevropo. Vse svetovno časopisje je stalno pelo slavo tej veliki ideji bodočnosti. Interesi velesil pa so se šele počasi razvijali mimo vsega tega sanjarjenja o evropski skup-

kapitalističnega duha, ki imajo tudi v katoliških političnih in gospodarskih organizacijah odločilen vpliv, povod za osnove nove delavske organizacije, da bi se na ta način razbila delavska strokovna borba, ki se je kapitalisti najbolj boji. Z delom Jugoslov. strokovne zveze ni prišla v nevarnost vera, temveč kapitalistični interesi, in zato jo skušajo razbiti, seveda prepozno, ker delavstvo je danes že toliko zavedno, da pozna te farizejske ideologije.

so me željno pričakovali. Obljubil sem, da pridem tik pred svetim večerom. Moj prijatelj, ki me je spremljal, se je čudil in komaj je upal stopiti za mano čez visok prag v temno sobo.

Kovčeg sva odložila na posteljo in ponudili so nama stole. Vsem je žarelo veselje in prijaznost z obraza. Spraševali so, se čudili in pripovedovali. Ani mi je prinesla pokazat šolsko nalogo. Vedno mi jih pokaže. Če jo pohvalim, se mi smeje; če jo pokregam, se tudi smeje. Najbolj se ona veseli mojega prihoda, še bolj pa mojega kovčega, v katerem je vedno nekaj posebej zanj. Roza mi pripoveduje, koliko je že napredovala v krojni šoli. Da ji gre od rok in da ima veselje. Samo Vilko se me boji in se vedno skriva za mamico in me le skriva tu pa tam pogleda. Branko mi toži, da ne bodo imeli letos nič jaslje. Samo dreveček bodo imeli, pa še ta bo najrevnejši v celi hiši. Noče mu v glavo, zakaj so revni, zakaj imajo sosedovi pod njimi do stropa segajoče božične drevesce in velike jaslce, ki jih je poln kot

»Nič se ne huduj, Branko! Božični dreveček bo tudi vaš lep in tudi jaslce bodo v kotu. Mogoče še lepše kot so sosedove.«

Vsem so se zasvetile oči. Vsi so kakor ostrmeli gledali vame in se čudili. Ani je prišla k meni in mi čisto tiho na uho zaupala

»Dobri gospod, ali ste vi prinesli jaslce in božični dreveček. Jaz sem vedno molila k Jezusu, da bi ga prinesel. Se niso pa imam jaslce. Jaslce, jaslce. Saj ste prinesli jaslce. Kajpada ste jih prinesli, morda jaslce.«

nosti. Imperijalizem kapitalistične miselnosti še ni smel razbijati lepih misli o Zvezi narodov takrat, ko so še vse narode rane iz svetovne vojne preveč hudo skelele. Tako vidimo, da so bila leta od leta 1920 pa do leta 1925 polna slavošpevov o evropski skupnosti. Zveza narodov še ni bila dovolj, delati se je že začelo za lokarnski pakt, ki naj mejo med Francijo in Nemčijo na Renu še bolj zavaruje, kot pa je to storil že pakt Zveze narodov. Počasi se med prejšnjimi sovražniki ustvarjajo prvi mostovi za sodelovanje. Nemčija po Lokarnu vstopi v Zvezo narodov. Evropska finančna vprašanja se uredi z Dawesovim načrtom, ki pomenja v bistvu sledeče: Evropa nima več veliko možnosti za razmah svojega kapitala. Evropski trg je premajhen, da bi bilo mogoče koristno naložiti ves razpoložljivi kapital Amerike in zapadne Evrope. Zato naj Nemčija več ne plačuje tako hudih reparacij in naj se po Dawesovem načrtu priključi ostalim velesilam, ko gre za velike investicije izven Evrope. Dawesov načrt je v bistvu vseboval sporazum med Ameriko in zapadno Evropo, da se bo takoj po ureditvi evropskih vprašanj začelo z velikimi investicijami tam, kjer ljudje še delajo za suženjske plače. Pri tem se je mislilo na Kitajsko, Japonsko in deloma tudi na sovjetsko Rusijo. To je bil velikanski načrt. Preprečila pa ga je sovjetska Rusija. Takratni ruski zunanji minister Čičerin je z vso silo podprl nacionalistično revolucionarno gibanje na Kitajskem. Takrat še komunistični Kuomintang je v Južni Kitajski izvedel uspešno revolucijo. Anglija je takrat morala pred Šanghaj poslati vse svoje velike brode, da je preprečila katastrofo. Maršal Čang-kajšek je nato zavrl komunistično gibanje, vendar pa načrt, predviden v Dawesovem finančnem sporazumu, na Kitajskem ni bilo mogoče več izvesti.

Pri tej veliki ekspediciji na Daljni vzhod pa niso mogle sodelovati države, ki nimajo veliko denarja. V Evropi sta to predvsem Nemčija in Italija. Takrat, ko so magnati iskali trgov daleč na drugem delu sveta in se za Evropo niso hoteli več zmeniti, sta se Italija in Nemčija šli revizionistično politiko še naprej in zahtevali zase velik kos kruha doma, kakor so si ga drugi rezali izven Evrope. Italija je znova postavila vprašanje kolonij na mizo in takrat je bila Anglija tako zapostavljena z obrambo Dawesovih predvidevanj na Daljnem vzhodu, da se je spustila z Italijo v pogajanja in takratni zunanji minister Anglije Austen Chamberlain je priznal Italiji v posebnem sporazumu mnogo večji kos — v Abesiniji, kot pa ga sedaj daje Italiji pariški sporazum. Takrat pa je francoska vlada preprečila to izvedbo delitve Abesinije. V Addis Abebi je pridobila abesinsko vlado za to, da je ta takoj zaprosila za sprejem v Zvezo narodov. Francoska delegacija je v Zvezi

spravila prošnjo abesinske vlade skozi in delitev Abesinije brez vojne ni bila več mogoča. Francija takrat ni smela dopustiti, da bi se okoristila na ta način Italija, ki je bila revizionistična in takrat še na nemški strani.

Azijski trg se je nato kmalu zaprl ameriške-mu in zapadnoevropskemu kapitalu. V sovjetski Rusiji je petletka uspela in kmalu nato je vključ največji razpoložljivost kapitala zaradi prevelike produkcije izbruhnila največja gospodarska kriza moderne zgodovine. Na gospodarskem polju je ta kriza pomenila isto, kar je pomenila svetovna vojna na bojnih poljanah. Žrtve so postajale vsak dan večje in javno mnenje je bilo zopet ves dan napeto in mislilo zopet vse preveč na politiko in na tiste, ki so za politične nesreče odgovorni. Zato je bilo zopet potrebno govoriti o velikih občečloveških idealih in tako vidimo, da je bila v teh letih velike moralne in gospodarske krize znova sklicana konferenca, ki je trobila v svet blagovest o miru. V Ženevi se je zbrala razorožitvena konferenca, ki je zasedala ravno tako dolgo, da so ljudje dovoli pretresljivo obupali nad njo. Javno mnenje je bilo zopet čisto zbegano in v tem trenutku vidimo, da se pojavljajo velike fašistične revolucije povsod, kjer je bila stiska tako velika, da jasn pogled v bodočnost ni bil več mogoč. V Nemčiji je kmalu nato zavladal narodni socializem, ko je zgorel Reichstag na Dunaju pa so bili prirejani krvavi dnevi 12. februarja lanskega leta. V Franciji je bila Slaviskyjeva afera izrabljena čisto politično proti levi. Javno mnenje je »radevolje« predalo svojo oblast v roke tistim, ki so rekli, da bodo rešili ljudstvo pred gospodarsko in svetovno vojno. Toda zmolili so se tisti, ki so mislili, da se da na ta način rešiti vprašanje gospodarske in politične pravičnosti. Mislilo se je, da je svetovno mnenje že tako zbegano, da se ob vojni v Abesiniji ne bo zavedlo in bo prepuščeno, da se tam postopa kar po običajih kolonialnih vojn.

Toda vkljub vsemu je završalo. Anglija in Francija sta še ohranili svojo demokratsko miselnost skoraj da neomejeno. Moderni človek je že toliko napredoval, da ne vidi več razlike med kolonialno in pravo vojno. Završalo je, dasi bi tega nikdo ne pričakoval v toliki meri. Kadar pa se javno mnenje dviga, takrat je hitro treba tolči na tisti boben, ki ga javno mnenje najrajši posluša. In Anglija je nakrat vzela v zakup obrambo Zveze narodov in sedaj brani ženevske ideale tako, kakor tega ni delal niti pokojni Briand. Ni izključeno, da bo morala Italija vsaj nekoliko popustiti pod tem navalom javnega mnenja na Zvezo narodov. Seveda pa se bo v ozadju skrivalo čisto nekaj drugega. Saj Italija končno ni sposobna, da bi finančno izrabila polovico Abesinije. Tudi bi rabila najmanj 50 let zato, da bi se v južno Abesinijo popolnoma vsedla. To bosta dali razumeti Anglija in Francija negušu in mu za-

Otrok je kar koprnel od veselja, ko sem odpiral kovčeg in deval na mizo in na glas razlagal:

»Tole in tole boste navezali na božični dreveček. To so laski, to kroglice, tule so svečke, in v teh zavojčkih so darila za Anico, Rožo, Vilkota, Brankota. — Dreveček je zunaj pred vrati. Tole pa so jaslce. Lepe so, čeprav preproste. V kotu na mizo jih bomo postavili, drobno lučko bomo prižgali pred hlevček, da bo svetila celo noč. Pa še nekaj imam v kovčegu. To bo pa mama spravila. Jutri je velik praznik in prav je, da ste tudi vi veseli.«

Potem smo postavljali jaslce, se veselili in peli vmes in prvi mrak se je razlil nad mestom, ko smo dokončali. Prižgali smo lučko pred hlevčkom in se vsi zagledali v drobno Dete, ki je ležalo na slami v jaslcah. Vsem nam je bilo tako mehko pri srcu, da so se misli kar same prelivali v molitev in v sveto božično pesem. Drobno Detece je bilo revno med revnimi, zadovoljno z najmanjšim med zadovoljnimi s skromnim.

Zunaj so peli božični zvonovi in od neke se udarjali zvoki božične pesmi in se mešali z zvoki božične pesmi, ki so jo peli Anica, Roza, Branko in Vilko in mamica. Po temnih stopnicah so naju vsi spremljali in nama voščili blagoslov božji za praznike, ko sva utonila skozi vrata na božične ulice in ceste in potem domov.

Bil je že sveti večer in doma so naju že težko čakali pred jaslci in v pogovoru z božjim Detetom, ki je prišlo tudi k nam in tudi revnim prineslo miru in ljubezni.

Božjemu Detetu gremo nasproti.

Božične ulice in ceste Polne ljudi in življenja in pesmi Ali so vsi tako polni pričakovanja in božje ljubezni razdajanja kakor vsi ti najrevnejši, ki se prelivajo iz ulice v ulico, iz ceste na cesto, iz barak v barake? Ali je samo k tem najrevnejšim prišel Odrašenik, potem ko je moral mimo palače in hiš in hotelov in prenočišč daleč ven v predmestje betlehemske? Samo najrevnejši so ga sprejeli, mu dali jaslce in slamo in še darila: ovc, sadja in svoje obleke. Samo med najrevnejšimi je bil rojen Najboga-tejši in postal zaradi nas najrevnejši, da bi nas potolažil in pokazal, da se ne skriva ljubezen in mir in veselje v bogatih palačah in dvorih, ampak, da je med revnimi v predmestju betlehemske in še predmestjih modernih od kraja do kraja sveta prava ljubezen, mir in veselje božje doma. Božične ulice in ceste vodijo najrevnejšim božje Dete nasproti. Božične ulice in ceste vodijo v Betlehem, v mesto kruha, ljubezni in Resnice in Pravice. O, da bi bile polne življenja, hotenja in pesmi božične ulice in ceste —! Vsi gremo po njih božjemu Detetu nasproti...

N A M E Š Č E N E C

Bilanca Pokejninskega zavoda

(6. nadaljevanje.)

Na pasivni strani gospodarskega računa se bomo glede na pomanjkanje prostora omejili le na postavko o upravnih stroških. Čisti upravni stroški znašajo v letu 1954 2.737.831,35 Din. Po zakonu smejo znašati upravni stroški 10% od predpisanih premij. Ta predpis je znašal v letu 1954 27.462.030 Din in vidimo iz tega, da je doležen odstotek v polni meri izrabljen, dočim je v prejšnjih letih zakonito določeno mero še prekorajši. Res je, da se je v zadnjem letu čezmerno visoka postavka upravnih stroškov na splošno zniževala zavarovancev nekoliko zmanjšala, a vsak mora priznati, da bi se lahko upravni stroški znižali še za precejšnje vsote, kajti še vedno je pri zavodu veliko stroškov, katerim bi se lahko uprava izognila, oziroma jih odpravila. Zavedamo se sicer, da skrajno varčnega gospodarstva, kakor ga n. pr. more vpeljati v svojem podjetju kak privatnik, pri zavodu nikdar ne bo mogoče uvesti, ker pri vseh podobnih institucijah opažamo, da trpe na isti bolezni. Napačno je pa tudi to, da se poskuša varčevanje uvesti vedno najprej pri uradnih plačah, zlasti pri plačah nižjih nameščenecov. V tem se itak že po drugih podjetjih dovoli greši ter ni treba, da bi se še tu. Ostane še dovolj priložnosti, v katerih naj bi zavod uveljavljal svojo varčevalno politiko. V naslednjem naj jih navedemo nekaj, ki bi bile kaj lahko izvedljive.

Na predsedniško mesto so po večini imenovane osebe, katerim predsedniška plača ni edini vir dohodkov. Ze iz tega vzroka bi se predsedniški honorar mogel brez nadaljnjega zmanjšati. Če se

to upoštevamo, da je predsedniška plača razmeroma zelo visoka, bi lahko mirne duše pristidili letno samo v tej postavki svojih 36.000 Din, kar je lep denar. Danes ima malokateri vodilni nameščenec v privatnih podjetjih plačo preko 4000 Din, pa mora za ta denar trdo delati.

Zavod ima nastavljenega stalnega inženirja-arhitekta ter znaša njegova plača z dajatvami letno preko 100.000 Din. V času, ko je zavod stalno zidal v lastni režiji, je bila ta namestitev razumljiva. Danes, ko zavod nič več ne zida, pa se nam zdi ta izdatek previsok. Kontrola stavbnih računov bi se mogla vršiti z znatno nižjimi stroški in bi se moglo tu veliko prihraniti.

Pač pa naj se poostri kontrola pri zidanju in to bodisi, da dela zavod v lastni režiji, ali pa da odda delo drugim stavbenikom.

**Vsem članom,
članicam in prijateljem
blagoslovljen Božič
srečno in veselo novo leto želi**

centralni odbor

**Strokovne zveze privatnih in trgovskih
nameščencev Jugoslavije**

ali, da bi bila prav za prav oni dve tisti, ki dobila bi Abesinijo. Razlika bo samo ta, da bo denar iz Londona in Pariza tekli skozi Rim v Addis Abebo namesto naravnost v Addis Abebo. Mir v Abesiniji bi bil samo provizorij, ki naj zaduši val javnega mnenja, ki vidi vojne strahove povsod. Ameriški in angleški kapital v Evropi ne moreta več najti zadostnega trga, ker je v Evropi delovna sila že predraga. Abesinija pa je premajhna. Zato je treba končati vojno tako, da se sklene sporazum za nek drugi daljnji teritorij. Ni izključeno, da bo zopet prišlo na mizo vprašanje industrializacije Kitajske in to je tak načrt, da bo pri tem malo morskodolgo rezal lepe kose police.

Najlepše po vsem tem pa bo to, da bo tako

lepo ustrezno javnemu mnenju in bo Zveza narodov očiščena vstala pred vsem svetom. Javno mnenje bo pomirjeno, nikjer več ne bo zbeglosti in krize bo — konec. Vse za račun zasluživanja enega dela sveta, ki bi bil za obresti bolj ploden kot pa je evropski.

Izključevali pa ne smemo možnosti, da se Italija ne bo hotela umakniti od svoje poti in da bi celo Francija podprla njeno evropsko misijo v civiliziranju Afrike. Ni izključeno, da bo angleška politika potem še bolj razpihnila žerjavico in polegnila za seboj vse javno mnenje. To bi pomenilo, da hoče Anglija preko hrbta Italije naprej...

Augur.

Druga zadeva so potnine. Pri zavodu se preveč potuje in račun potnih stroškov je odločno previsok. Potuje se pod različnimi imeni ter vzroki, pa najsi bo kot stavbna kontrola, ali kot kontrola ekspozitur. Znani so nam primeri, ko je potoval funkcionar zavoda v Dalmacijo. S seboj je vzel še tajnika, ki menda ni imel drugega dela, ko da je na namenbenem mesfu napisal zapisnik o seji. Potovanje je trajalo 14 dni in računček je znesel precej preko 10.000 Din. Princip uprave naj bo, da je potovanja treba omejiti na resnično potrebo, ne pa, da se skrivajo pod temi izdatki početniška potovanja.

Tudi sejnine so poglavje zase. Tudi ti stroški so previsoki in je zavod z njimi preveč radodaren. Predvsem smo odločno proti temu, da se nastavljenecem zavoda honorirajo seje, pri katerih sodelujejo, kajti to vendar spada v njih delokrog in so za to že plačani.

Pri zavodu obstoja nekaj propagandni fond. S tem fondom naj bi se plačevala propaganda za pokojninsko zavarovanje. Ni nam znano v kakšnih višinah se gibljejo določene vsote. Znan pa nam je primer, da je iz tega fonda prejela neka nameščenka organizacija podporo v znesku 6000 Din. V principu smo za to, da se take podpore sploh ukinejo, še bolj odločno smo pa proti temu, da imajo samo nekatera nameščenka društva to prednost, da so deležna je podpore.

To bi naj bilo nekaj primerov, katere naj bi zavodova uprava upoštevala pri štedenju. Našli smo samo nekatere, da s tem pokažemo, kje naj se prične varčevati, kajti v splošnem se prične in konča vsaka varčevalna politika le pri nameščenih plačah, dočim se taki primeri, kakor so zgoraj navedeni, močje dopuščajo. Je pa nujno potrebno, da zavod režijo zmanjša, ker se število rentnikov z veliko naglico povečava, a število članstva se ne bo več dosti zvišalo. Kakor doznavamo, je položaj v tem oziru že precej opasen ter ni več daleč čas, ko bo zavodova uprava postavljena pred odločitev: Ali zmanjšati rente, ali pa zvišati premije. Ne ena in ne druga rešitev ne bo od prizadetih sprejeta povoljno. Rentniki se bodo sklicevali na svoja vplačila in zagotovljene jim nadeje, a plačujoče članstvo se bo smatralo že itak dovolj obremenjeno in prav gotovo ne bo pripravljeno plačevati višjih premij.

S tem naša razmišljanja o bilanci PZ zaključujemo. Naš namen je bil, da seznanimo naše članstvo z računskim zaključkom ene naših naj-

Kruha iščem...

(Delavsko svetonočno premišljevanje)

Spovem se:

in morda tudi mnogi z menoj.

Se danes mi je bridko žal, da sem v dlastih letih oskrnil svetli večer. Ne povsem solida družba se je organizirala in ne vem kako sem mogel priti tudi jaz zraven. Sveti večer bomo praznovali, tako so govorili. Zares: prazno-vali so ga: Nič spomina na betlehemske skrivnosti, nič svetonočnega petja, nič domaćnosti pastirjev. Le prazno petje, le bitje svetarja, le harmonika, le prasketanje tal...

Ah, tako je bil omadeževan najlepši večer! Gledal sem vse to, sodeloval aktivno nisem, praznoba je bila v duši. Se danes se sramujem, da nisem imel toliko moči tedaj, da bi zakričal in z bičem nagnal vso to puhlo družbo, ki ni več našla sreče in pravega miru v domači hiši, pri ognjenem družinskem...

Priznam, da tudi sam nisem imel tedaj pravih misli, ker nisem še našel prave opore v kočinski resnici.

Da bi se pa vsaj kateri na sveti večer ozaroval takega skrunjenja, naj povem danes Tebi to, kar bi moral vedeti jaz na oni sveti večer dilaških let.

Betlehem...

Betlehem, skrivnost in ves svet obenem in nocoj, kot je skrivnost in ves svet Bog sam. V temo noč je zasijala božja luč — Kristus. Zasvetila je v temo, da bi jo tema — ljudje

božji — spoznali in sprejeli, pa tema je ni sprejela.

Oni, ki so po svojih mislih v svetlobi hodili, imenitni in česčeni in oskrbljeni, ti te Luči niso sprejeli. Tudi hrepenenja niso imeli po tej Luči: Ne oblastni Rimljani, vsi ožarjeni — na zunan, polni moči — na zunan; v njihovem jedru pa je bil že črv, ki jih je razjedal.

Ne Grki, vsi polni modrosti — na zunan, polni slave in igrati — na zunan. Njihova modrost in slava pa je že nihala po zraku.

Ne uradno Judovstvo: verovali so — na zunan. Vera jim je bila le še politično sredstvo. Toda sekira je že bila nastavljena na korenino.

Vsi ti niso hrepeneli po pravi Luči, da bi jih razsvetlila. V temi so ostali in tema je ostala z njimi, da so v temi tavalili, dasi vse svetlie, v svojo propast.

Hrepeneli pa so po Luči, ki razsvetljuje vsakega človeka, ki pride na ta svet, preprosti in skromni pastirji. Danes bi rekli: delovno ljudstvo je hrepenelo, da se mu Luč prikaže, da mu pravo pot pokaže, da ga ogreje in prezene mráz, ki so mu ga povsod v dušo silili...

In v svetonočno temo je zasvetila Luč-Kristus najprej pastirjem, ki so v okolici Betlehema imeli svoje pašnike in svoje skromne njivice, ki so jim dajale najpotrebnejši živež.

Betlehem: nisi torej prazna beseda za delovno ljudstvo! Betlehem je Luč delavstvu, ki ga hoče vedno in vedno voditi po pravi poti: da se zave, da je ravno tako spoštovanja vredno in še bolj kot drugi, ko ga je sam Sin božji na sveti večer s svojim rojstvom kot najbolj revnega počastil!

Stoj! Ali je že kdaj bil kdo od tako zvanih odrešiteljev delovnega ljudstva rojen v tako bornem stanu kot je bil Kristus?!

Zato je Kristus ves naš!

Betlehem: Hiša kruha pomeni ta kraj. Telesni kruh so skromni pastirji po svojem delu še imeli. Šaj so istega še z najrevnejšo in najsvetejšo Družino delili. S Kristusovo materjo Marijo, rednikom Jožefom... In vendarle Betlehem, hiša kruha, veliko pomeni: Kruh resnice, kruh pravice, kruh ljubezni — Kristus, je ravno tu v betlehemski votlini začel nasičevati lačna srca delovnega ljudstva, saj je pisano: »In pastirji so se vrnili in Boga slavili in hvalili, za vse to, kar so slišali in videli in prav, kakor jim je bilo povedano« (Lk. 2, 20).

Kristus - Delavec je že ob svojem rojstvu začel lomiti kruh ljubezni in pravice in resnice, da bi delovno ljudstvo tako moglo tudi telesni kruh v pravici in ljubezni in resnici pridobivati!

Ali ni Kristus v betlehemski stalici ves Tvoj, delavec in delavka? Kaj pa, če morda tudi Tebe že ni zajela osobnost Rimljana, poganška modrost Grka in hinavščina judovska?...

Pravica.

To betlehemsko Dete je bilo že kot dete preganjano. Svetonočna Luč je premočno zasvetila »presvetlim«, v resnici temnim glavam v Jeruzalemu.

Lahko je Kristus - Delavec pozneje govoril: »Blagor njim, ki so zaradi pravice preganjani — zakaj njih je nebesko kraljestvo.« (Mt 5, 10.)

Tudi vprašanje

Do tistih stvari, ki človeku koristijo, se je treba vedno s težavo dokopati. Brez truda in volje pride le nesreča ali ničvredne stvari. Da nam bolj prija to zadnje, je žalostno dejstvo in pri tem imamo v mislih celo nas mlajše, od katerih svet upravičeno veliko pričakuje. Poglejte: Kdo bo dejal, da je to razveseljivo, če je treba venomer butati v nas z besedami: delaj... žrtvuj... Pa smo celo taki, da priznavamo svoj greh, da vemo, kje liči zlo, da je važno socialno delovanje nameščenca skupaj z delavcem, da, še več, celo vzklikamo tistim, ki so že nekaj žrtvovali! Pa je vse to tako prazno, samo voljo besedičenju brez del, brez dejanj... In vendar vemo, da je bilo treba za dosego enega samega paragrafa v socialni zakonodaji mnogo truda in dela posameznikov, da je bilo treba žrtvovati, da je neke skupno gibanje rastle v tisoče in tisoče članov, da bo treba neskončne energije in sile, če hočemo do konca po začetni poti. Jaz in ti tovariši morava to priznati, ne opravičujejo naju nobeni izgovori, priti morava na čisto, da, odgovoriti je treba jasno: sva li živa člana v tej verigi skupnosti? Menim, da zadosti živa nisva nikdar! Če delava in se trudiva in to kjer in kadarkoli, potem sva lahko mirna, če pa tega ni, potem sva ohlapneža, nič ni z nama, še o najosnovnejši nalogi življenja nimava pojma. Zato sva nišli v vetru...

Imam prijatelja v južni Srbiji. Dve uri daleč jaše v hrib, kjer je delovodja rudnika. Torej nameščenec! Če ne bi hotel, ne bi imel nobenega stika z rudarji. Pa ni tako! Dolžnost in ljubezen čuti do njih, zato je z njimi. In kakor lani tako je tudi letos organiziral praznik sv. Barbare, poklical je duhovnika, naučil je rudarje peti za sv. mašo in letos mi je še pisal, naj mu pošljem kaj primernega za proslavo.

Ali nismo silno majhni, če ne čutimo v sebi dolžnosti, ki jo diktira ljubezen?

Zdi se mi, da take in podobne misli prej doume delavec kot nameščenec in to iz dveh razlogov: Delavec je mnogo bolj tlačjen kot nameščenec, prav zaradi tega pa je njegova duhovna sila mnogo močnejša, pa četudi se ukvarja le s težkim fizičnim delom. Pričakovali pa bi vprav od nameščenca večje duhovne razvitosti. Nameščenec, ki ima več učenih pripomočkov, mnogo širšega vpogleda — seveda če je zato sploh sposoben in zmožen. Kadar gre za kulturno delo, bi moral na-

važnejših institucij. Naša izvajanja, v kolikor se ne skladajo s postopanjem uprave, naj se ne smatrajo kot kritika, temveč le kot želja in nasvet, kako upravljati imovino, ki je last vseh slovenskih nameščenec, čim boljše in plodonosnejše.

Vse to je sam okusil, vse to je sam prestal, da bi nam moč vlił v boju in delu za pravico...

Pa se tisti, ki ne hrepene po resnični pravici in svetlobi, smejejo in govore kot tedaj grobi materialisti: Nebeško kraljestvo vam, zemsko pa nam!

Tak smeh vam pustimo!..

Kafarnaum...

Dan pozneje, ko je Kristus nasitil tisoče in tisoče s telesnim kruhom, ga je množica zopet hotela imeti v svoji sredi. Vsi brez izjeme so bili nasičeni. Toda vsem ni bila ta hrana v pravo korist. Množica namreč ni imela pravih misli. Največ jih je mislilo: »Kristusa imamo tu, On zmaga vse, tako dober je. On bo za nas skrbel, nič ne bo treba delati, nič se truditi...« Zato Kristus govori: »Ne iščete me zato, ker ste videli čudeže, ampak zato, ker ste jedli od hlebov in se nasitili« (Jan. 6).

Kristus pa hoče, da vsak svoje zmožnosti, ki jih je prejel iz Stvarnikovih rok, tudi prav uporabljaja.

Kristus, rojen v Betlehemu, »hiši kruha«, govori še naprej: »Kruh božji je namreč tisti, ki prihaja iz nebes in daje svetu življenje... In zopet so ljudje lagodno mislili: »Daj nam vselej tega kruha!«

Kristus - Delavec pravi: »Jaz sem kruh življenja... Jaz sem živi kruh, ki sem prišel iz nebes...« Če kdo je od tega kruha, bo živel vekomaj... (Jan. 6).

In niso ga razumeli, ker niso iskali najprej božjega kraljestva in njegove pravice, in šli so

meščenec stati v ospredju in bi tako kot tak mnogo koristil tovarišem v delavskih organizacijah, ki prav tega tako pogrešajo. Kadar gre za skupne socialne interese, bi moral biti nameščenec prav tako aktiven kakor takrat, kadar so ogroženi njegovi interesi. Da, to bi moralo biti. V kolikor ni, je treba iskati vzrok v »holštaplarski« usmerjenosti raznih pojavčkov, ki pač samo škodujejo, kar aktiven nameščenec itak razume in priznava.

Nimajo te besede agitacijskega pomena, v njih je le površno in krotko razmišljanje o skupini, ki prav tako pripada celoti delovnega ljudstva kot n. pr. rudar in kovinar, le s to razliko, da slednji prve v borbi splošnih vprašanj mnogo, mnogo prekaša.

Jz moje službe kot pripravnik

Rudarski nameščenec pripoveduje:

Rojen v rudarskem revirju, v njem tudi živim, dasiravno sem se prvotno namenil v drug poklic izven njega. Pa je že hotela usoda, da sem prišel tja, kamor nisem hotel. Sedaj sem se privadil in sem zadovoljen, v kolikor je pač danes mogoče. Svojo službo sem torej pričel kot 17 leten fant v pisarni. Bil sem praktikant. Vse mi je bilo seveda novo in tuje, počutil sem se kakor riba na suhem, ki ne more plavati. Imel sem sicer mladega šefa, ki pa je bil začuda mrk in molčeč. Prvo delo, ki sem ga moral opraviti, je bilo črtanje knjig in to celih 14 dni. Slab začetek, sem mislil, rekel pa nič. Radoveden, kakor sem bil in v želji, da se kaj naučim, sem v šefovi odsotnosti tu pa tam prelislal debele in okovane knjige. Pa sem že moral biti neroden ali se me je držala kakšna druga smola, da nisem znal položiti knjig v prejšnjo lego, šefovo bistro oko je opazilo spremembo. Takoj mi je prepovedal imeti kaj opravka s knjigami. Tako nisem imel mnogo upanja, da se česa naučim. O dolžnostih so me hitro poučili, ne pa o pravicah. Prvi zaslužek je bil tako nizek, da ni zadoščeval za hrano. Vzdrževati so me morali še starši. Po modi se takrat nismo oblačili, tudi v kino in k raznim prireditvam nismo zahajali kakor današnja mladina. Delalo se je vse delavnike in še ob nedeljah in praznikih, zato je bilo le malo prilike za izvrševanje verskih dolžnosti. Ob plačilnih dneh se je mnogo popivalo in prepevalo, kar ni bilo čudno, ker je rastle mladina med vojno, ko so očetje umirali v strelskih jarkih.

Po sedmih mesecih službe, ki so mi bila kakor večnost, sem k sreči dobil novega šefa, ki svojega znanja ni skrival. V dobi štirih mesecev njegovega prekratkega službovanja sem se najpotreb-

proč od njega. Zato tudi danes materialisti ne morejo razumeti Kristusa.

Četa preprostih in vseskozi dobrih galilejskih ribičev, ki so bili v vsakdanjem delu utrujeni, pa so ostali pri Njem in uživali kruh njegove božje besede, ki jih je prerajala, da so pozneje sami prerajeni mogli svet, ves pogreznjen v krivico in laž, v temeljih omajati in človeško družbo obnoviti...

Ali ni to tudi podoba za katoliškega delavca? Kristus in apostoli njegovi...

Jeruzalem...

Betlehemske Dete — učlovečeni Sin božji — gleda iz betlehemske jasi na oni veliki četrtek, ko bo nam tudi zapustil pravi in že obljubljeni nebeški kruh: Samega sebe pod podobno kruha!

To je moje Telo? .. Vzemite in jejte!

Nebeški kruh — Kristus sam je apostole krepil. In prav ta kruh tudi nas danes krepi. Samo mi smo večinoma še kot oni v Kafarnaumu: preveč telesni, preveč materialistični!

Kaj misliš Ti delavec in Ti delavka o tem nebeškem kruhu na sveti večer?

Kristus - Delavec ni samo v besedi naša Luč. On je tudi pravi živi kruh, ki edini more preroditi naša ledena srca, tako mrzla za ljubezen do bližnjega in za pravico!

Sveti večer 1935.

Kruha iščete... Pa se mi je nekajkrat zgodilo, da je prišel kdo od bednih in iskal kruha

nejšega naučil, da sem ušil celo njegovega naslednika. Po enoletni pripravi sem izpolnil 18 let ter napredoval v kategorijo nameščenec. Z višjim naslovom sem sprejel večje dolžnosti, ne pa tudi plače. Nemec pravi takemu napredovanju: »Titel ohne Mittel«. Ker sem dobil »titel«, sem smel plačevati višje prispevke za zavarovanje, za druge reči se nisem smel zanimati in ne vprašati. Molčanje je bilo prvo pravilo, četudi bi kaj vedel.

Marsikaj bi Vam napisal, pa ne dopušča prostor. H koncu moram ugotoviti samo to, da so se tisti zelo zmotili, ki so trdili, da zadostujejo šole, če hočeš priti do dobre službe. Kaj vse danes odločuje za napredovanje v službi, ve vsak nameščenec iz lastne kušnje.

Blagoslovljene praznike in srečno novo leto želim vsem bralcem »Delavske Pravice« kakor stanovskim tovarišem.

Bilanca stoletnega dela TBDD

Trgovsko bolniško in podporno društvo je 15. t. m. v dvorani Trgovskega doma ob navzočnosti mnogoštevilnih odličnih predstavnikov proslavilo 100-letnico društvenega obstoja in podalo ob enem kratko bilanco njenega dela. Predsednik društva Peter Klinar je pozdravil vse navzoče odlične predstavnike in zastopnike raznih institucij, ter nato podal daljše poročilo od prvega početka društvenega delovanja do danes. Ustanovitelj je bil Ferdinand Jožef Smid, ki je tekom 20 letnega načelovanja spretno vodil posle, ter društvo postopoma širil. Za svoje velike zasluge je bil izvoljen za častnega člana.

Viden izraz društvenega dela je Slajmerjev dom, ki nudi našim zavarovancem vsestransko najboljšo oporo in pomoč.

Društvo ima za bodoče izdelan velik program. V vidu je razširitev tega doma in s tem v zvezi osnovanje oddelka za porodništvo, ki je že nujno potreben. Dalje oddelek za očesne bolezni, oddelek za rentgen in za elektrofizično zdravljenje. Opremiti se namerava tudi hidroterapevtsko kopališče. Resna namera društva je tudi posebno zavarovanje za slučaj brezposelnosti in pa osnovanje starostnega bolniškega zavarovanja, ki ga danes sploh še ni.

Predsednik Klinar Peter je žel za svoje resno in stvarno poročilo, pa tudi za svoje požrtvovalno delovanje živahno priznanje. K društvenemu jubileju so čestitali odlični predstavniki, in sicer mestni župan dr. Vladimir Ravnihar, predsednik TOI Jelačin in stolni kanonik dr. Mihael Opeka v imenu našega škofa. — Redka slovesnost je bila viden izraz priznanja in tople zahvale za trud in požrtvovalno delo vsem pokojnim in sedanjim vodilnim članom. — Našo organizacijo je zastopal tovariš Korun Julij.

v obliki daru. Žalostno iskanje! Mlad je bil in cvetočih let. Zasmilil se mi je. Ko sem ga pa spomnil na dušni kruh, in kako njegova notranjost živi, so se mu zaiskrile oči. Utihnil je... Lačen je bil tega kruha. Lomil sem ga mu. A zaključek je bil: »Gospod, da bi mogli tudi drugi tako misliti!«

Najprej je treba spoznati Resnico in potem delati v svoji okolici za obnovo pravega krščanskega življenja!

Sveti večer v 1935 letu od one betlehemske noči, ko smo v tem letu tudi silno moč besede božje in kruha božjega na evharističnem kongresu videli in spoznali — naj nas vendar privede do prevelike in življenjske resnice: »Najprej iskati božji Kruh - Kristusa in Njegove pravice, drugo bo naši delavnosti Bog dodal!«

Kruha iščeš, delovno ljudstvo. Ali ste spoznali ob jaselcah, kako ga bi mogli trajno imeti?

Kristus — Najprej božji kruh! — Mi: »Daj nam danes naš vsakdanji kruh!« Navrženo nam bo! ker drugače ne more in biti ne sme!

In to verujemo in to izpovedujemo pred vsemi: Pred vami, mogočnjaki, ki ste siti zemskega kruha, da hoste stradali, ako tudi vi ne spoznate resnice in pravice po ljubezni! In pred vami, ki samo na telesni kruh mislite in vanj vso moč stavite, ko hočete družbi lepšo bodočnost dati!

— »Da bi tudi vi tako mislili« na sveti večer 1935, sem vam to napisal.

Viktorijan Demšar.

Blagoslovljen božič, srečno in veselo novo leto

želiyo vsem cenjenim posetnikom in odjemalcem
naslednje tvrdke:

Ljubljana

Slamič Franc

tvornica mesnih izdelkov in konzerv,
velemesarija

Ljubljana:

Gospodarska cesta 6. - Telefon 29-73.

Podružnici:

Prešernova ulica št. 5. - Telefon 22-56.
Napoleonov trg. Telefon 39-75.

Pavel Filipovič

gostilna

Ambrožev trg.

Klobuke

najboljše in najlepše — ter razne
športne in zimske čepice dobite pri

Mirko Bogataj

trgovina klobukov in čepic
Ljubljana, Stari trg št. 14.

Veselo in srečno novo leto

želi svojim cenjenim odjemalcem mesarija in
prekajevalnica

Gutnik Antonija

Glince, Tržaška cesta 5.

LEGAT

specerija, delikatese, zajtrkovalnica

Ljubljana

Miklošičeva cesta.

Teodor Rabič

štamplarje in emajlirane tablice

Ljubljana

Miklošičeva cesta št. 15.

Veselo novo leto želi vsem cenj. odjemalcem

Habjan Jože

mesar in prekajevalec

Ljubljana

Ciglarjeva ulica št. 12.

„SINGER“

šivalni stroji

Ljubljana

Prva delavska hranilnica in posojilnica

r. zadr. z om. zav.
v Ljubljani - Delavska zbornica

Sprejema hranilne
vloge in daje posojila
najugodnejše. Uradne
ure od 8. do 14. ure.

**Tovariši, vlagajte v
svoj lastni zavod!**

Srečno in veselo novo leto

želi vsem svojim cenjenim odjemalcem

Joško Stanovnik

specerijska trgovina

Moste, Predovičeva ulica.

Vsak Ljubljančan dobro ve,
da najboljše vino pije le

„**POD SKALO**“

v Gosposki ulici št. 19, pri Križankah
Lastnica Anica Petelinc

Joško Rozman

izdelovalnica klobas

Ljubljana

Sv. Petra cesta.

Andrej Svigel

mesarija

Moste, Predovičeva ulica št. 25.

Zorman Franja

trgovina z moko

Ljubljana, Stari trg.

Vesele božične praznike in srečno novo leto
želi vsem cenj. odjemalcem manufakturna in
modna trgovina »Pri Zvonu«

I. Strojanshek

Ljubljana

Pred Škofijo št. 21 (poleg magistrata-rotovža).

Manufakturna, modna in konfekcijska trgovina

F. J. Goričar

Ljubljana, Sv. Petra c. 29

prilporeča veliko izbiro zimkega blaga
po najnižjih cenah. — Oglejte si vselej
pri nas, predno kupite drugje, da se
boste prepričali o nizkih cenah!

Gostilna

Frankopanski dvor (Reininghaus)

Tončka Kušar

Ljubljana VII. — Frankopanska ulica 5

želi srečno in veselo novo leto vsem svojim
cenjenim gostom in se še nadalje prilporeča.

Srečno novo leto želi vsem odjemalcem

tvrdka

Ign. Žargi

Ljubljana, Sv. Petra cesta 11.

Najugodnejši nakup oblačil in
modnih potrebščin za gospode pri

Josip Olup

Ljubljana, Stari trg št. 2.

Člani imajo popust!

Želim vsem cenj. odjemalcem vesele
božične praznike in srečno novo leto.

Schneider & Verovšek

trgovina z železnino

Ljubljana

Tyrševa cesta.

LEKARNA

DR. G. PICCOLI

LJUBLJANA

(nasproti nebotičnika) — se prilporeča.

Anton Verbič

delikatesa, specerija in kolonialno blago

Ljubljana

Stritarjeva ulica.

Ignacij Banko

gostilna

Ljubljana
Šmartinska cesta 3.

Sokolov Joško in Metka

• zelita vsem cenjenim gostom
veselo novo leto.

IVAN LEGAT

Podružnica Ljubljana, Prešernova ulica št. 44.

Prva specialna popravilnica
in trgovina pisarniških strojev.
Telefon 26-36.

Srečno in veselo novo leto želi vsem odjemalcem

Ivan Srebot

Ravnikarjeva ulica št. 15.

Srečno in veselo novo leto

želi vsem cenjenim odjemalcem pekarije

Vinko Požar, Moste.

Srečno in veselo novo leto

želi vsem svojim cenjenim gostom

Krsto Zanimovič
Moste, Pod ježami št. 3.

Zdravo in blagoslovljeno novo leto želi vsem cenjenim odjemalcem

Novak Jurij

trgovina na Brodu pod Šmarno goro, ter prosi
za cenjeno naklonjenost tudi v bodoče.

Ivan Rozina, Ljubljana (prej Orient)
trgovina barv, lakov in firnežev

Velika izbira kemičnih in oljnatih barv, solskih, študijskih in umetniških barv, firneži, laki, steklarski in mizarški klej, šelak, spirit denat. »Arti« tušji paste ter sploh vse slikarske in pleskarske potrebščine. - Velika zaloga vseh vrst vedno svežega mavca. - Najnižje cene in najboljša postrežba
Prodajalna: Tyrševa cesta (Dunajska) poleg trgovine Schneider & Verovšek

Samo nova posojila domačih denarnih
zavodov in novih vlog morejo poživiti naše
gospodarstvo. — Zaupajte Vaše prihranke

Mestni hranilnici ljubljanski

ki izplačuje nove vloge, vložene po 1. janu-
arju 1933 neomejeno in jih obrestuje po 4-5 %
Nove vloge znašajo blizu Din 30,000.000 —

IVAN RAHNE

trgovina raznega blaga,
zaloga ljutomerskih, bizelskih in haložkih
pristnih vin

LJUBLJANA - MOSTE

Ciglerjeva ulica št. 26.

Srečno in veselo novo leto želi svojim odjemalcem

A. Kasig

izdelovanje uniform in zaloga čepic
Ljubljana, Židovska ulica

Petrič Jakob

mesarija

Ljubljana. - Telefon 37-48.

Stojnica, Solski drevored.

Blagoslovljen božič in srečno novo leto želi
in se priporoča

Velkovrh Franc

polovalni uradnik »Vzajemne zavarovalnice«

Vrhovci, p. Vič št. 92.

Persil
Henkel
za pranje perila!

Marinko Terezija

trgovina z mešanim blagom

Ljubljana, Prisojna ulica 7.

Andrej Dolinar

parna pekarna

Ljubljana

Bohoričeva ulica 1.

Anton Škerjanec

mesar

Stojnica Ljubljana, Solski drevored.

Podobnik Vinko

Tržaška cesta št. 16.

Premog, drva, koks. — Telefon št. 33-13.

Prva slovenska

Zidarska zadruga r. z. z o. z.

Ljubljana

Tržaška cesta 2. - Telefon 28-81.

KNJIGOTISK
BAKROTISK
KLIŠARNA

LITOGRAFIJA
KAMENOTISK
OFFSETTISK

JUGOSLOVANSKA TISKARNA

LJUBLJANA • KOPITARJEVA 6

ILUSTRACIJE IN KLIŠEJI DAJO REKLAMI
SELE PRAVO LICE. - ZA REKLAMO V VE-
SOKIH NAKLADAH UVAŽUJTE LE OFF-
SETTISK, KI JE DANES NAJČENEJŠI

Ko bi oče moral prati

Schichtov **RADION** pere sam

Avtobusno podjetje B. Vehovec

Ljubljana. — Telefon št. 39-74

Rimska cesta št. 19. — Polhov Gradec št. 10.

Zalog-Vevče

Kokalj Ferdinand

trgovina z mešanim blagom

Ljubljanska cesta — Tržič.

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi

Krenos

trgovina in pekarija

Zalog.

Zadovoljne božične praznike in srečno novo leto želi

Ivan Paternoster

mesarija

Zalog.

Vesele božične praznike in srečno novo leto Vam želi ter se nadalje priporoča

Lojze Zajc

trgovina koles in delov

Zg. Kašelj 105. - Zaloška c., p. Polje pri Ljubljani

Vesele in blagoslovljene božične praznike in srečno novo leto želi vsem svojim cenjenim odjemalcem

Terezija Černe

trgovina z mešanim blagom in pekarna

Dobrunje.

Leše

Gostilna Cotelj, Leše

Se priporoča Marica Lombard.

Jesenice

Regovc Jerica

gostilna in trgovina
Markež ValentinObrtniška ulica
Cankarjeva cesta

Ante Masarovič

gostilna »Jadran«

Jesenice.

Priporoča se za nadaljnji obisk.

Ciril Bajželj

mesar

Jesenice.

Mihael Kovačič

trgovina z manufakturo

Gospodsvetska cesta.

Triglavska založba

Krekov dom

Foto Justi Rozman

trgovina in parfumerija

Gospodsvetska cesta.

Savnik Vinko

manufaktura in galanterija
»Peko« čevlji

Jesenice - Radovljica - Bled

Hranilnica in posojilnica

Jesenice

Zdravko Rand

urar in trafikant

Cankarjeva cesta (poleg kina »Radio«).

Avđust Klabus

trgovina z železnino

Gospodsvetska cesta.

Ignac Gorjanc

parna pekarna

Cerkvena ulica 4.

Ljudska kuhinja Krekov dom

Radoslav Dolinar
trgovina z mešanim blagom, steklo, porcelan,
šipe za okna. Gosposvetska c. 11.

Franc Boštar
brivski in damski salon
Gosposvetska cesta in Obrtniška ulica.

Ignac Hrovat
mesar
Gosposvetska cesta.

Andrej Čufer
trgovina na debelo in drobno ter gostilna
Gosposvetska cesta.

Nasl. Konrad Rojnik
trgovina z mešanim blagom
Cankarjeva cesta 9.

Joško Janša
splošno čevljarstvo
Obrtniška ulica 24.

Janko Novak
hotel, kavarna in restavracija,
modna trgovina in galanterija

Jesenice

Tovarna pletenin: Radovljica

Ivan Vergles st.
mesar in prekaževalec
Cankarjeva cesta.

Ivan Stojan
krojač
Obrtniška ulica.

Konrad Vidic
pekarna
Obrtniška ulica.

Leopold Šoberl
dimnikar
Obrtniška ulica 13.

Stana Lenardič
trgovina južnega sadja in zelenjave
Kralja Petra cesta.

Jože Mihelač
krojaštvo
Kralja Petra cesta.

Franja Tušar
modistinja
Gosposvetska cesta.

Ivan Gogala
krojač in trgovina
Gosposvetska cesta.

Franc Brejc
manufaktura
Gosposvetska cesta 23.

Franjo Ferjan
kavarna Čop
Jesenice.

Ivan Bernik
mesar
Gosposvetska cesta.

Andrej Balon
novo otvorjena trgovina z mešanim blagom
(prej Ropotar)
se najtopleje priporoča.
Kralja Petra cesta 18

Ivan Rakovec
brivski in damski salon — podružnica v hiši
I. delavskega konsuma na Kralja Petra cesti.

Ivan Zvezda
krojaštvo, konfekcija, manufaktura
Cankarjeva cesta (v bližini tovarne).

P R V O DELAVSKO KONSUMNO DRUŠTVO

s svojimi podružnicami
na **SAVI, JAVORNIKU**
DOBRAVI in **BLEDU**

★
Obenem priporočamo
nakup špecerije, manu-
fakture, galanterije in
posode, kar imamo na
zalogi v veliki izberi.
Ob sklepu bilance 5 %
popust na blago rednim
plačnikom. Ne zamudi-
te prilike! Delež 25 Din.
— Pristopnina 10 Din.

Stanko Poženel
parna pekarna
Gosposvetska cesta.

Franc Dežman
mesarija, Jesenice. - Restavracija Sl. Javornik.

Marija Poljšak
gostilna in trgovina
Gosposvetska cesta.

Pavla Arnež
pekarna in slaščičarna
Obrtniška ulica.

Jože Košir
modna trgovina, »Tivar« obleke
Jesenice.

**V oglaševanju je napredek
trgovstva!**

Ivan Levičnik
urar in draguljar

Kranj - Jesenice

Velika zaloga zlatnine, srebrnine in švicarskih
ur. Popravila urarska in zlatarska se izvršujejo
solidno in najceneje.

Zabret & Comp., družba z o. z.

KRANJSKA TOVARNA LANENEGA OLJA IN FIRNEŽA

Brilof pri Kranju

nudi svoje prvovrstne izdelke: laneno olje, laneni firnež in lanene tropine. Prečistitim župnim uradom priporočamo rastlinsko repično gorilno olje v najboljši kakovosti. Zaupajte nam, postregli Vas bomo vedno s cenanim in dobrim blagom.

Priporoča se vsemu delavstvu najcenejša trgovina na Gorenjskem

Logar - Kalan

naslednik Srečko Vidmar

Kranj.

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi vsem svojim cenjenim gostom gostilna Ručigaj

Za nadaljnji obisk se priporoča Alka Ručigaj.

JANKO RANT

KRANJ

Gostilna pri Piemontezarju

želi vsem svojim gostom vesele božične praznike in srečno novo leto.

Za nadaljnjo naklonjenost se priporoča Jože Brolih.

Vsem cenjenim odjemalcem želi vesele božične praznike ter prav srečno in zado ožno novo leto

MANUFAKTURNA TRGOVINA

M. KOKL

KRANJ

Gostilna A. Kumer

želi vsem svojim cenjenim gostom vesele božične praznike in srečno novo leto.

Za nadaljnjo naklonjenost se priporoča Antonija Kumer.

Hotel JELEN

želi vsem svojim cenj. gostom vesele božične praznike in srečno novo leto.

Blagoslovljene božične praznike in srečno novo leto

želi vsem svojim odjemalcem veletrgovina Franc Gorjanc.

Srečno in veselo novo leto 1936

želi vsem svojim odjemalcem

Ivan Savnik

Kranj

„KOVINA“

D. Z. O. Z.

ZELEZNINA, BARVE, LAKI
STEKLENINA, PORCELAN,
STAVBNI MATERIAL

KRANJ

ZABRET & COMP.,

opekarna za zidno ter strešno opeko, parna žaga za mehki in trdi les vseh dimenzij, želi vsem svojim odjemalcem blagoslovljene božične praznike ter sreče polno novo leto. ZABRET, Bobovk Kranj

Važno! Za nabavo špecerijških potrebščin se poslužite le nove trgovine poleg pekarnice Bučar! Nova trgovina — novo blago. Vsem cenjenim odjemalcem srečen vesel božič kakor tudi novo leto 1936 želi

Vreček Anton
trgovina z meš. blagom, Kranj, Tavčarjeva ul.

Mlekarska zadruga Naklo

želi vsem svojim odjemalcem in prijateljem vesele božične praznike ter srečno novo leto

Delavci, delavke, nameščenci, nameščenke
naše geslo bodi svoj k svojim

Se priporoča
Mlekarska zadruga Naklo z vsemi svojimi podružnicami.

Galanterijsko blago:

nožavice, rokavice, damsko perilo, robci, ovratniki, kravate, toaletne potrebščine, čipke, šale, kape i. t. d.

Ročna dela in material:

prti, blazine, kuh. garniture, zavese, miljeji, prtiči i. dr. DMC projce vseh barv, svila, garni, CMS artikli, bombaž, kvačkanec, volna za ročno pletenje v veliki izberi, igle, kvačke, kroji in vzorci, i. t. d. predtiskanje, entlanje, ažuriranje, strojno vezeuje, montaža roč. del, i. t. d.

Pletenine lastnega izdelka:

v priznani lepi izdelavi, moderni fazoni in okusnih barvah.
za leto in zimo ter za šport — vedno v največji izberi!
nudi po nizkih cenah

M. OGRIZEK, Kranj, trgovina na Roženvenskem klancu,
podružnica v hotelu Stara Pošta.

Albin Jazbec

konfekcijska trgovina

Kranj

Rudolf in Ivana Femc

gostilna pri Luzarju

priporoča pristna dolenska, štajerska in dalmatinska vina.

Vesele božične praznike in
srečno novo leto 1936želi svojim cenj. od-
jemalcem in se nade-
lje priporoča tvrdka**Ješe Anton**

izdelovalnica vsakovrstnih čevljev

Tržič
Cerkvena ul.**Godnov Franc**

mesarija

Tržič, Cerkvena ulica.

Francka in Franc Babič

gostilna in trgovina

Tržič, Ljubeljska cesta.

Delavstvu se priporoča za obilen obisk

Josef Rudolf

brivski salon

Tržič, Ljubeljska cesta.

Danilo Krašovec

trgovina z mešanim blagom

Ljubeljska cesta — Tržič.

Blaž Jeglič

mesar in prekajevalec

Tržič - Glavni trg.

Brivsko-frizerski salon

»Angeli«, Josip Petrič

Tržič.

Martin Slapar

čevljar

Tržič.

Za cenj. naročila s točno in ceno postrežbo
se priporoča**Leopold Valjavec**

modno krojaštvo

Tržič.

Priporoča se avto-podjetje

Jožef Goričan

Tržič.

I. Delavsko konzumno društvo

r. z. z. o. z. v Ljubljani

Prodajalna Tržič.

Ivan Jenko nasl.tapetniška in sedlarska delavnica v Kranju
pri »Jelenu«

želi veselo, srečno in zdravo novo leto.

Tržič**Ivanka in Woller Elsner**

Hotel »Pošta«.

Za vsa slikarska in plesarska dela se toplo
priporoča cenjenemu občinstvu tvrdka**Marjan Ježek**

Tržič.

Srečno novo leto želi tvrdka

K. Koželj - TržičBogata izbira za gospode: srajce, kravate,
klobuki itd. — Za dame: rokavice, čepice,
ročne torbice. — Vse vrste damskih, moških
in otroških nogavic. — Zelo znižane cene!**Praprotnik Andrej**

mizarstvo

Cerkvena ulica — Tržič.

Košir Vinko

trgovina in gostilna pri kolodvoru

Tržič.

Verdir Janez

mesar in prekajevalec

Glavni trg — Tržič.

Romih Martin

pek — se priporoča cenjenim odjemalcem

Glavni trg — Tržič.

Indihar Viktor

trgovina z mešanim blagom in steklarstvo

Glavni trg — Tržič.

D. Franko

manufakturna, galanterijska in modna trgovina.

Anton Belhar

mesar in prekajevalec

Tržič

se nadalje vdano priporoča cenjenim
odjemalcem.samo ročnega izdelka, trpežni
čevlje za vsakogar, izključno
za vsak dan, za šport, špeci-
jalne gojzerje in smučarje kakor
tudi najelegantnejše Vam nudi
v veliki izberi domača tvrdka

Franc STRNIŠA, Kranj.

Škofja LokaVesele praznike in srečno novo leto želi vsem
cenjenim odjemalcem**Ivan Mlakar**

manufaktura in galanterija

Škofja Loka.

Vsem cenj. odjemalcem želim vesele božične
praznike in srečno novo leto ter se priporočam
za nadaljni obisk**Anton Gosar**

mesar

Škofja Loka, podružnica Puštal.

Nadvse vesele božične praznike in srečno novo
leto želi svojim cenjenim odjemalcem**Andrej Krošelj**

pekarna

Škofja Loka, podružnica Društveni dom.

Svojim cenj. odjemalcem želim vesele božične
praznike in srečno novo leto in za nadaljni
obisk se priporoča**Josip Dajzinger**

špecerija in koloniale

Škofja Loka.

Svojim cenj. odjemalcem želi srečne in vesele
božične praznike in srečno novo leto**Franc Šifrer**

trgov. s špecerijo, usnjem in čevlj. potrebščinami

Škofja Loka, Novo predmestje.

Vsem cenj. gostom, ki posečajo mojo gostilno,
želim vesele božične praznike in srečno novo
leto**Pepca Trdina**

gostilna pri »Filaverju«

Vesele in zadovoljne božične praznike in srečno
novo leto želi svojim cenjenim gostom

gostilna v »Prajerci«.

Blagoslovljeno in srečno novo leto želi

Hranilnica in posojilnica

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

Slovenj Gradec.

Javornik

Frido Bernot

manufaktura — galanterija

Koroška Bela — Javornik.

Gostilna pri »Jurčku«

Koroška Bela.

„Gospodarska zadruga“

Koroška Bela - Javornik

Jože Vengar

strojno mizarstvo

Koroška Bela.

Jože Zupan

čevljarstvo

Koroška Bela.

Ana Pečar

trgovka

Koroška Bela.

Rimske Toplice

Želim vsem svojim cenjenim odjemalcem srečne božične praznike in veselo novo leto ter se priporočam še nadalje

Olet Anton

pekovski mojster

Šmarjeta, Rimske Toplice.

Kakor Vam vedno postrežemo z dobrim, tako Vam želimo srečne praznike in veselo novo leto in se priporočamo še nadalje

Gostilna M. Majcen

Gračnica.

Vesele praznike in srečno novo leto želi vsem delavcem-odjemalcem in se priporoča še nadalje

A. Bregar

trgovina z mešanim blagom

Gračnica, Rimske Toplice.

Priporoča se vsem delavcem-odjemalcem in želi vesele praznike in srečno novo leto

Zvonko Draksler

trgovina z mešanim blagom

Šmarjeta, Rimske Toplice.

**SVOJI K
SVOJIM**

velja tudi za nas. Zato pristopajmo kot člani in kupujemo vse potrebščine le v svoji

Nabavni in prodajni zadrugi v Rečici pri Laškem

Ziri

Kavčič Franc

gostilna

Žiri št. 44.

Gostiča Alojzij

gostilna

Stara vas.

Potočnik Filip

trgovina in gostilna

Žiri.

Janko Erznožnik

trgovina z mešanim blagom

Žiri.

Grošelj Leopoldina

trgovina

Žiri.

Ruprt Franc

trgovina in pekarija

Nova vas.

Ljudska posojilnica

Žiri.

Seljak Marija

trgovina

Stara vas.

Poljanšek Jakob

avtopodjetje

Žiri.

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi vsem cenjenim odjemalcem

»Sora«, d. z o. z.

ročno čevljarstvo

Žiri

Razpošiljamo tudi po pošti. Zahtevajte cenik.

Laško

Emil Perdih

gostilna, mesarija in prekajevalnica

Laško.

Konrad Pirnat

krojač

Laško.

**Delavska
posojilnica**

v Laškem

Srečno novo leto in vesele praznike želi

Ivan Paulič

trgovina

Lokovec, Rimske Toplice.

Drago Bernard

frizer za dame in gospode. - Trajna ondulacija.

Laško št. 46.

**Nabavna in
prodajna zadruga**

Rečica pri Laškem

Jožefa Stokavnik

gostilna

Sv. Jedert pri Laškem.

Trbovlje

Vesele božične praznike in novo leto želi svojim cenjenim odjemalcem

Berger Ivan

prodajalna usnja

Trbovlje.

Vesele in blagoslovljene božične praznike in novo leto

želi svojim cenjenim odjemalcem

Zadružna knjigarna

Trbovlje.

Vesele božične praznike in blagoslovljeno novo leto

želi svojim cenjenim odjemalcem

I. delavsko konzumno društvo
prodajalna Trbovlje.

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi svojim posetnikom

gostilna Društveni dom

Trbovlje.

Vesele božične praznike in blagoslovljeno novo leto

želi svojim cenjenim posetnikom, posebno sedaj ob znižanih cenah

Vranešič Joško

brivski mojster

Trbovlje.

Vesele božične praznike in novo leto želi svojim cenjenim odjemalcem

Franc Lapi

splošno čevljarstvo, Trbovlje.

Vesele božične praznike in novo leto želi svojim cenjenim odjemalcem

Tausel Ivan,

trgovina suhih in oljnatih barv

Trbovlje.

Vesele božične praznike in blagoslovljeno novo leto

želi svojim cenjenim odjemalcem

I. delavsko konzumno društvo
prodajalna Trbovlje-Vode.

Kamnik z okolico

**Vsi želijo vesele božične
praznike ter
srečno novo
leto in se de-
lavstvu še nadalje priporočajo**

Rede Franc

strojno mizarstvo

Nožice—Kamnik.

Rode Karol

gostilna in trgovina

Rova pri Kamniku.

Jerman Etbin

trgovina

Šmarca—Kamnik.

Repamšek Gregor

gostilničar

Homec—Kamnik.

Marija Šesek

gostilničarka

Homec—Kamnik.

Borc Valentin

čevljar

Homec—Kamnik.

Ulčar Marija

trgovina

Homec—Kamnik.

Bernik Franc

krojač

Nožice št. 22 — Kamnik.

Dentist - tehnik

Žibert Josip

Kamnik.

Josip Stare

vinotoč in delikatese

Majstrova ulica št. 3 — Kamnik.

Restavracija Cerer Anton

Kamnik.

Josip Okorn

trgovina z mešanim blagom, valjni mlin

Duplica.

**Hranilnica
in posojilnica**

reg. zadruga z neom. zavezo

Kamnik

Vesele božične praznike in srečno novo leto
želi cenjenim odjemalcem trdka

»Podgoršek«

mesarija

Kamnik.

Vesele božične praznike in srečno novo leto
želi vsem cenjenim odjemalcem in odjemalkam
ter se nadalje priporoča

Peter Jeretina

klobučar

Perovo. - Trgovina Kamnik.

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi
Ambrož Nande
mesar

Kamnik, Šutna 30.

Srečno in veselo novo leto želi svojim cenj.
odjemalcem

Ivan Bogataj

manufaktura in galanterija

Kamnik, Šutna.

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi

A. Vivoda

klobuki, perilo, »Tivar« obleke

Kamnik.

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi

Ivan Kovačič

trgovina z mešanim blagom

Kamnik.

Alojzij Sršen

gostilna in mesarija

Radomlje.

Vesele božične praznike in srečno novo leto
želi

Lovro Jerman

splošno mizarstvo

Radomlje.

Vesele božične praznike in srečno novo leto
želi

Janko Kosmač

modno krojaštvo

Škrjančevo št. 6, p. Radomlje.

Vesele božične praznike in srečno novo leto
želi

Ciril Cerar

gostilna in trgovina

Radomlje št. 15.

Mlekarska zadruga v Radomljah

r. z. z. o. z.

Prvovrstno čajno maslo.

Gostilna Prodnik, Stahovica

želi vsem cenjenim gostom veselo in srečno
novo leto ter se za nadaljnjo naklonjenost in
obisk priporočamo.

Prodnik Viktor.

Delavec kupuj dobro blago.

Priporoča se trgovina podr.

F. Nežima

Stahovica št. 9.

Delavec, trdo zaslužiš denar!

Kupuj dobro blago in poceni!

Prihraniš si 15%, ako kupuješ v trgovini

Prodnik, Stahovica.

Franc Lukanc, krojač

Artič 57

želi vsem vesele praznike in srečno novo leto.

Tovariš, tovarišica! Danes je zavarovanje tudi
življenjska nujnost. Zato pazi, da boš pravilno
zavarovan, ker smrt, nesreča sta vedno na delu,
zato se zavaruj pri **Karitas**, Vzajemna zavarovalnica.
Zavarovanje v vseh mogočih kombinacijah.
Vsa potrebna pojasnila dajem radi-
volje brezplačno. Vesele praznike in srečno
novo leto Vam želi zastopnik Vzajemne zava-
rovalnice — tovariš **Peterlin Lovro**, Preserje 53,
p. Radomlje.

Zdrav Božič in novo leto želi

J. Jankovič nasl. Erzeničnik

trgovina z mešanim blagom

Mengeš.

Vesel Božič in novo leto želi

Gabrijela Flerin

mesarija

Mengeš.

Helena Ručigaj

trgovina z mešanim blagom, Mengeš.

Najnižje cene. Se priporoča ter želi vesel Božič
in zdravo novo leto.

Vesel Božič in blagoslovljeno novo leto želi

Stane Gregorc

vozni ličar in tapetnik, lakiranje koles, Mengeš.

Ako potrebujete dobrih peči in štedilnikov,
oblogo sten itd., se oglašite pri

Francu Kosmaču

Vel. Mengeš 159—116 (cesta na Komendo).

Proti jamstvu tudi na obroke.

Vsem odjemalcem želi vesele praznike in za-
dovoljno novo leto.

Av gust in Marija Šušteršič

mizarstvo in trgovina z meš. blagom, Mengeš,
želi blagoslovljen Božič in novo leto.

Milan Kosec

ključavničarstvo, Mengeš. - Izvršujem vse vrste
štedilnike, železne peči in vsa v mojo stroko
spadajoča dela. - Vsem odjemalcem želim vesel
Božič in zdravo novo leto.

Vesele božične praznike in srečno novo leto
želi restavracija „RODE“
Ivanha Cvetek, Kamnik

Anton Dimnik
trgovec Domžale

želi vsem odjemalcem srečen Božič in zadovoljno novo leto.

Vesel Božič in srečno novo leto želi
Ivan Sršen
gradbeno podjetje Domžale.

Najtopleje se priporoča restavracija
»Oreh«
 Domžale — ter želi vesele božične praznike in srečno novo leto.

Albert Stiplovšek
pek v Domžalah
 Priporoča se in želi vsem odjemalcem srečen Božič in novo leto.

Martin Mali
tapetništvo v Domžalah
 želi vsem vesele praznike in srečno novo leto.

Franjo Flerin
modna in konfekcijska trgovina v Domžalah
 želi srečne in vesele praznike in novo leto.

Janez Vrečar
podobar in splošno mizarstvo v Domžalah
 želi vesele praznike in novo leto.

Anton Jarc
pekarija v Domžalah
 želi srečen Božič in novo leto.

Srečen Božič in novo leto želi
Franč Blatnik
pekarija Domžale.

Vesele praznike in srečno novo leto želi
Ivan Breskvar
brivski salon za dame in gospode Domžale.

Vsem odjemalcem želi zdrave božične praznike in novo leto.
Frančiška Japelj
trafika v Domžalah.

Jean Chalupnik
mesar in prekaževalec Domžale.

Želimo vsem cenjenim odjemalcem srečen Božič in zdravo novo leto ter se cenjenim odjemalcem priporoča še nadalje.

Alojz Cerar
mehanična delavnica Domžale.

Priporoča se cenjenim odjemalcem ter jim želi srečen Božič in zadovoljno novo leto.

Josip Senica
trgovina Domžale.
 Podružnice:
 Moste, Moravče, Sneberje.

Ludvik Flerin
mesar Stob—Domžale.

Anton Müller
veletrgovina z vinom in gostilna Stob—Domžale.

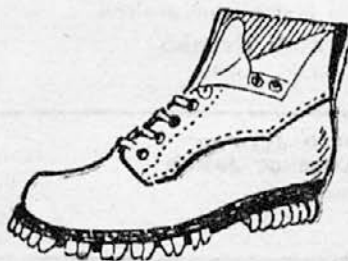
Priporoča se vsem odjemalcem
Romana Ložar
trgovina Domžale.

Angela Bernot
trgovina Domžale.
 Postrežba točna in solidna.

Ivan Matičič
gostilna in trgovina Dob pri Domžalah.

FRANC ZALOKAR

čevljarna
 Mengeš 41
 želi
 vesel božič in novo leto ter se priporoča.

Srečne božične praznike in zdravo novo leto želi

Vinko Habjan
gostilna in zaloga piva Domžale.

Vsem cenjenim odjemalcem želi srečen Božič in zdravo novo leto ter se priporoča še nadalje
Ivana Repanšek
trgovina Domžale.

Svojim gostom želi srečen Božič in zdravo novo leto
Ivan Rode
gostilna Jarše.

Vsem gostom želi vesele božične praznike in srečno novo leto
Angela Borštnar
gostilna Jarše.

Srečen Božič in novo leto želi
Ivanka Porent
trgovina Srednje Jarše.

Gostilna »Birtič«, Rodica
 želi srečno novo leto — ter se priporoča za številan obisk.

Cilka Pirnat
trgovina, Rodica
 želi blagoslovljen Božič in srečno novo leto ter se priporoča.

Vesel Božič in novo leto želi
Franč Kandušar
trgovina z usnjem in mešanim blagom Mengeš.

Vsem odjemalcem želi vesel Božič in zadovoljno novo leto ter se priporoča v nadaljnji poset
Alojz Sršen
mesarija in gostilna Radomlje.

Cenj. odjemalcem želi vesel Božič in zdravo novo leto
Franč in Kati Kaplja
gostilna in trgovina Radomlje.

Zdrav Božič in novo leto želi
Zofija Kleinlerchar
delikatesa Domžale.

Franč Bokalič
Mali Mengeš 37 — kolarstvo in izdelovatelj sank in smuči že od 40 din naprej — se priporoča ter želi zdrav Božič in novo leto.

Zdrav Božič in novo leto želi in se priporoča
Marija Zajc
trgovina z mešanim blagom Mengeš.

OGNJIŠČE NAŠEGA GOSPODARSTVA JE KONZUMNA ZADRUGA
ZA PRAZNIKE POSETITE NAŠO ZADRUŽNO KLET, KONGRESNI TRG 2

Zagorje

Vesele božične praznike ter srečno in veselo novo leto vsem, ki posečajo mojo obrt in se nadalje priporoča

Franc Rosina
parna pekarna v Toplicah.

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi vsem svojim odjemalcem in se priporoča še nadalje

Ljudska gospodarska zadruga in poslovalnica v Zagorju

Veljaj torej geslo: Svoji k svojim!

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi vsem

Ljudska kuhinja v Zagorju.

Ne hodimo mimo, Vinko ima dobro vino!

Mendušič Vinko
gostilna

Vesele božične praznike in srečno novo leto vsem, ki posečajo mojo gostilno in so radi dobre volje!

Kdor si želi dobro obutev, naj se zateče k

Kosu Ivanu
splošno čevljarstvo

Vesele božične praznike in srečno novo leto vsem svojim odjemalcem. Priporoča se nadalje.

Vesele božične praznike in srečno novo leto vsem svojim odjemalcem in se nadalje priporoča

Tinca Bazel
strojno pletenje Zagorje ob Savi.

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi vsem svojim odjemalcem in se tudi nadalje priporoča

Anton Medved
mesar in prekajevalec v Zagorju

Izdeluje tudi pristne domače klobase in salame. Cene solidne.

Vesele božične praznike in srečno ter blagoslovljeno novo leto želi vsem, ki posečajo mojo gostilno, in se še nadalje priporoča gostilna

Jožef Rancinger Zagorje.

Vsem, ki posečajo mojo gostilno, želim vesele božične praznike in srečno novo leto!

Janko Hrastelj
gostilna Selo pri Zagorju
Se priporoča vsem prijateljem tudi v novem letu

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi vsem svojim odjemalcem in se nadalje priporoča

Janko Ino
mesar in prekajevalec Zagorje.

Štefan in Režika Košir
mesar in prekajevalec

želita vsem svojim odjemalcem vesele božične praznike in zadovoljno novo leto. Priporočata se tudi nadalje.

Lepa obleka stori človeka! — Vesele božične praznike in srečno novo leto vsem, ki posečajo mojo delavnico, in se priporoča

Vinko Vodopivec
splošno krojaštvo Zagorje.

Vesele božične praznike in srečno novo leto vsem svojim odjemalcem in se priporoča nadalje

Mirko Govejssek
splošno čevljarstvo
Le domač izdelek nekaj velja! — Prepričaj se!

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi vsem, ki posečajo mojo obrt ter se še nadalje priporoča

Ferdo Motnikar
splošno urarstvo Zagorje.

Vsem, ki posečajo mojo brivnico, vesele božične praznike in srečno novo leto želi

Franjo Hering
brivec Zagorje.

Viktor Müller

trgovina z mešanim blagom ter izdelovanje in zaloga razne opeke — želi vsem svojim odjemalcem vesele božične praznike in srečno novo leto. Se priporoča tudi nadalje!

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi vsem svojim odjemalcem in se priporoča nadalje

Lojze in Justina Kic
parna pekarna in trgovina z mešanim blagom.

Razni kraji

Vesele božične praznike in novo leto želi svojim cenjenim odjemalcem

Drago Radej, Trbovlje.

Vesele božične praznike in novo leto želi svojim cenjenim odjemalcem

Arnšek Zvonko
krojaški mojster Trbovlje.

Kosaber Jakob

mesar Meža ob Dravi.

Anton Pemič

trgovina z mešanim blagom Slovenska Bistrica.

Franc in Friderika Diacci
modno krojaštvo

Sv. Jedert pri Laškem.

Mihael Rasteiger

mesar in gostilničar Slovenska Bistrica.

Vesele božične praznike in srečno novo leto želi

Vinko Jamnik
trgovina
Št. Janž pri Dravogradu.

Program Kreskove knjižnice

1936

1. Paul Keller: Hagarin sin. II.

To je naslov romana, v katerem nam znani ljudski pripovednik mojstrsko opisuje življenje nezakonskega sina. Sveža prirodnost, ki diha iz tega dela, pestrost dogodkov, ki so nekako ozadje osrednjemu jedru te povesti, in živa neposrednost — vse to človeka priklene na knjigo in ga vsega prevzame.
Slovenski izdaji je zares izbrano opremo poskrbel slikar-grafik E. Justin.

2. Ruth Schaubman: Yves.

Roman opisuje dve dekletki sošolki, ki sta nepopisno tesno zvezani v medsebojnem prijateljstvu. Ena gre svojo pot in dobi nezakonskega otroka. Hoče ga pred rojstvom ubiti. Zdravnik umeva in jo pregovori pod pogojem, da bo on za otroka povsem poskrbel, da ga ne bo niti videla več. Ona privoli. Njena sošolka se poroči in je vsa nesrečna, ker ni otrok. Zdravnik pozna obe in sklene, da igra božjo previdnost. In da otroka prve v roke drugi, vendar ne ena ne druga nič ne vesta. — Če boste brali naprej, se vam bo trgalo srce...

3. M. J. Breime: Od življenja strta.

Knjiga nam v verni obliki podaja dnevnik, kakor ga je napisalo umetniško nadarjeno dekle med 14. in 17. letom svojega življenja. — Knjiga je glasen klic zoper globoko razrvanost današnje človeške družbe.

Določila glede poslovanja.

1. Poslovno leto prične 1. januarja.

2. Naročnina znaša:

za broširane knjige letno Din 48.—
ali mesečno Din 4.—
za vezane knjige letno Din 78.—
ali mesečno Din 6.50

3. Naročnina se plačuje celoletno, polletno, četrtletno ali mesečno vedno naprej.

4. Naročnino je treba odpovedati najkasneje en mesec pred začetkom koledarskega leta.

5. Kdor odpove članstvo med letom, mu računamo prejete knjige po knjigotržnih cenah. Naročenih in poslanih knjig ne sprejemamo nazaj.

6. Kdor pridobi pet novih naročnikov, si lahko izbere eno poljubno knjigo (vez. ozir. broš.) naše založbe. Isto prejme takoj, čim ima dotični novi naročnik naročnino poravnano za 1 leto.

7. Kdor pridobi za knjižnico 10 novih članov in pobira od njih članarino ter nam jo redno nakazuje, dobiva vse naše knjige zastoj.

Svoji
k
svojim

Delavci in nameščenci
Nabavljajte svoje potrebščine le pri onih tordkah,
ki oglašajo v naši „Delavski Pravici“

Kdor oglašuje, napreduje

Kupujmo
le domače
blago